

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

27. oktober 2010*

I sag T-24/05,

Alliance One International, Inc., tidligere Standard Commercial Corp., Danville, Virginia (USA),

Standard Commercial Tobacco Co., Inc., Wilson, North-Carolina (USA),

Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd, Vaduz (Liechtenstein),

først ved advokaterne M. Odriozola Alén, M. Marañon Hermoso og A. Emch, derefter ved advokaterne Odriozola Alén, M. Barrantes Diaz og A. João Vide,

sagsøgere,

* Processprog: engelsk.

mod

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre og É. Gippini Fournier, som
befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(2004) 4030 endelig af 20. oktober 2004 om en procedure efter artikel 81, stk. 1 [EF] (sag COMP/C.38.238/B.2 — Råtobak — Spanien),

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, O. Czúcz, og dommerne I. Labucka og K. O'Higgins (refererende dommer),

justitssekretær: fuldmægtig C. Kantza,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. juni 2009,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

1. Sagsøgerne og den administrative procedure

- 1 World Wide Tobacco España, SA (herefter »WWTE«) er en af de fire virksomheder, der foretager den første forarbejdning af råtabak i Spanien (herefter »forarbejdningsvirksomhederne« eller »de spanske forarbejdningsvirksomheder«).
- 2 De tre øvrige spanske forarbejdningsvirksomheder er følgende: Compañía española de tabaco en rama, SA (herefter »Cetarsa«), Agroexpansión, SA og Tabacos Españoles, SL (herefter »Taes«).
- 3 Fra 1995 til den 5. maj 1998 ejedes to tredjedele af WWTE's kapital af Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (herefter »TCLT«), der er et helejet datterselskab under Standard Commercial Tobacco Co., Inc. (herefter »SCTC«), der selv er et helejet datterselskab under det multinationale amerikanske Standard Commercial Corp.

(herefter »SCC«). Den resterende tredjedel ejedes af præsidenten for WWTE og to af dennes familiemedlemmer.

- 4 Den 5. maj 1998 forøgede TCLT sin kapitalandel i WWTE til 86,94%, mens de resterende aktier ejedes af WWTE selv (9,73%) og en fysisk person (3,33%). I oktober 1998 købte WWTE sidstnævnte persons aktier, og SCC købte en direkte andel på 0,04% af WWTE's kapital. I maj 1999 forøgede TCLT og SCC deres andel i WWTE's kapital til henholdsvis 89,64% og 0,05%, mens resten ejedes af WWTE selv.

- 5 SCC, SCTC og TCLT er sagsøgere i den foreliggende sag. Der henvises herefter til den selskabskoncern, som de indgår i, som »Standard-koncernen«.

- 6 Den 3. og 4. oktober 2001 foretog Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, der var i besiddelse af oplysninger om, at de spanske forarbejdningsevirsomheder og producenter af råtabak havde overtrådt artikel 81 EF, i henhold til artikel 14 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EFT 1959-1962, s. 81), visse undersøgelser i lokalerne hos tre af disse forarbejdningsevirsomheder, nærmere bestemt hos Cetarsa, Agroexpansión og WWTE samt hos Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (herefter »Anetab«).

- 7 Kommissionen har ligeledes den 3. oktober 2001 foretaget undersøgelser i lokalerne i Maison des Métiers du tabac (tobaksfagenes hus) og hos den europæiske sammenlutning af tobaksforarbejdningsevirsomheder og den 5. oktober 2001 hos Federación nacional de cultivadores de tabaco (den nationale tobaksavlere-sammenlutning, herefter »FNCT«).

- 8 I løbet af januar og februar måned 2002 fremsendte forarbejdningsvirksomhederne og Anetab visse nærmere oplysninger til Kommissionen. Herefter har Kommissionen til disse og FNCT på grundlag af artikel 11 i forordning nr. 17 sendt flere anmodninger om oplysninger. Kommissionen har endvidere anmodet om oplysninger i det spanske landbrugs-, fiskeri- og fødevarerministerium vedrørende den spanske lovgivning for landbrugsprodukter.
- 9 Den 11. december 2003 indledte Kommissionen proceduren, der ligger til grund for nærværende sag, og vedtog en klagepunktsmeddelelse, som den sendte til 20 virksomheder og sammenslutninger, herunder de spanske forarbejdningsvirksomheder, Anetab, FNCT, sagsøgerne og Deltafina SpA. Deltafina er et italiensk selskab, hvis hovedaktiviteter er første forarbejdning af råtabak i Italien og handel med forarbejdet tobak. Det tilhører samme gruppe af selskaber som Taes, dvs. den gruppe, der ledes af det amerikanske selskab Universal Corp.
- 10 De berørte virksomheder og sammenslutninger fik aktindsigt i Kommissionens forberedende sagsakter i form af kopi på en CD-rom, som blev sendt til dem, og de har fremsendt skriftlige bemærkninger som svar på de af Kommissionen fremsatte klagepunkter.
- 11 Der blev afholdt høring den 29. marts 2004.
- 12 Efter at have hørt det rådgivende udvalg for kartel- og monopolspørgsmål og på baggrund af den endelige rapport fra høringskonsulenten vedtog Kommissionen den 20. oktober 2004 beslutning K(2004) 4030 endelig om en procedure efter EF-traktatens artikel 81, stk. 1 [EF] (sag COMP/C.38.238/B.2 — Råtabak — Spanien) (herefter »den anfægtede beslutning«), hvoraf et resumé er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 19. april 2007 (EUT L 102, s. 14).

2. Den anfægtede beslutning

- 13 Den anfægtede beslutning vedrører to horisontale karteller, der er indgået og iværksat på det spanske marked for råtbak.
- 14 Det første kartel, der omfattede forarbejdningsevirkomhederne og Deltafina, havde til formål hvert år i perioden 1996-2001 at fastsætte den (maksimale) gennemsnitlige leveringspris for hver råtbaksort og for alle kvaliteter under ét, og at fordele de mængder af de enkelte råtbaksorter, som hver af forarbejdningsevirkomhederne kunne købe hos producenterne (jf. bl.a. betragtning 74-76 og 276 til den anfægtede beslutning). Fra 1999 til 2001 havde forarbejdningsevirkomhederne og Deltafina endvidere indgået aftale om prisgaflerne for hver kvalitetstype inden for de enkelte råtbaksorter, der er anført i prislisterne i bilagene til »dyrkningskontrakterne«, og de »yderligere betingelser«, dvs. den gennemsnitlige mindstepris pr. producent og pr. producentsammenslutning (jf. bl.a. betragtning 77-83 og 276 til den anfægtede beslutning).
- 15 Der henvises herefter til kartellet beskrevet i præmis 14 ovenfor som »forarbejdningsevirkomhedernes kartel«.
- 16 Det andet kartel, der er beskrevet i den anfægtede beslutning, omfattede de tre spanske landbrugsforeninger, dvs. Asociación agraria de jóvenes agricultores (herefter »ASAJA«), Union de pequeños agricultores (herefter »UPA«) og Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (herefter »COAG«), samt Confederación de cooperativas agrarias de España (herefter »CCAЕ«). Dette kartel havde til formål hvert år i perioden 1996-2001 at fastsætte prisgaflerne for hver kvalitetstype inden for de enkelte råtbaksorter, der er anført i prislisterne i bilaget til »dyrkningskontrakterne« og de »yderligere betingelser« (jf. bl.a. betragtning 77-83 og 277 til den anfægtede beslutning).

- 17 Der henvises herefter til kartellet beskrevet i præmis 16 ovenfor som »producentrepræsentanternes kartel«.
- 18 I den anfægtede beslutning anfører Kommissionen, at hvert af disse karteller udgør en sammenhængende og vedvarende overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF (jf. bl.a. betragtning 275-277 til den anfægtede beslutning).
- 19 I denne beslutnings artikel 1 lægger Kommissionen ansvaret for forarbejdningsevirkningernes kartel på de spanske forarbejdningsevirkninger, Deltafina, Dimon Inc. — moderselskabet i den gruppe, Agroexpansión tilhører — og sagsøgerne, og ansvaret for producentrepræsentanternes kartel lægges på ASAJA, UPA, COAG og CCAE (herefter samlet »producentrepræsentanterne«).
- 20 I den anfægtede beslutnings artikel 2 pålægger Kommissionen disse virksomheder og producentrepræsentanter straks at afslutte de overtrædelser, der er omhandlet i artikel 1, hvis det ikke allerede er sket, og for fremtiden at afholde sig fra enhver konkurrencebegrænsende praksis, der har et identisk eller tilsvarende formål eller virkning.
- 21 I den anfægtede beslutnings artikel 3 pålægges følgende bøder:

— Deltafina: 11 880 000 EUR

— Cetarsa: 3 631 500 EUR

3. Adressaterne for den anfægtede beslutning

- 23 Punkt 2.4 i den anfægtede beslutning vedrører spørgsmålet om adressaterne (betragtning 357-400 til den anfægtede beslutning).
- 24 Kommissionen har indledningsvis i det nævnte punkt anført, at det er godtgjort, at de spanske forarbejdningsevirkomheder og Deltafina har deltaget direkte i forarbejdningsevirkomhedernes kartel, og at ASAJA, UPA, COAG og CCAE har deltaget i producentrepræsentanternes kartel, således at hver af disse virksomheder og sammenlutninger »bør påtage sig ansvaret for overtrædelsen og som følge heraf er adressat for [anfægtede beslutning]« (betragtning 357 og 358 til den anfægtede beslutning). I betragtning 359-369 til denne beslutning har Kommissionen især vurderet Deltafinas rolle i forarbejdningsevirkomhedernes kartel.
- 25 Herefter har Kommissionen undersøgt spørgsmålet, om et moderselskab kan pålægges ansvaret for et datterselskabs ulovlige adfærd, hvorved Kommissionen har anført, at spørgsmålet i den foreliggende sag gør sig gældende i tre tilfælde, nemlig i forhold til Agroexpansión, WWTE og Taes (betragtning 370-400 til den anfægtede beslutning).
- 26 I den henseende har Kommissionen for det første henvist til de principper, der efter dennes opfattelse gælder på området (betragtning 371-374 til den anfægtede beslutning).
- 27 Kommissionen har nærmere bestemt anført følgende:
- For at det kan fastslås, at et moderselskab må anses for ansvarligt for dets datterselskabs ulovlige adfærd, skal det være godtgjort, at datterselskabet »ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra

moderselskabet« (Domstolens dom af 14.7.1972, sag 48/69, Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org.ref.: Rec. s. 619, præmis 132 og 133).

- Ifølge fast retspraksis er det en berettiget formodning, når et moderselskab ejer hele kapitalen i datterselskabet, at moderselskabet udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd (Domstolens dom af 25.10.1983, sag 107/82, AEG-Telefunken mod Kommissionen, Sml. s. 3151, præmis 50, og af 16.11.2000, sag C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, Sml. I, s. 9925, præmis 29, Rettens dom af 20.4.1999, forenede sager T-305/94 — T-307/94, T-313/94 — T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, benævnt »PVC II«-dommen, Sml. II, s. 931, præmis 961 og 984).

- Denne formodning kan bekræftes af »særlige omstændigheder i visse sager«.

- Hvad angår datterselskaber, der ikke ejes 100 % af moderselskabet, kan sidstnævnte ifølge Domstolen indvirke på datterselskabets politik, hvis moderselskabet på tidspunktet for overtrædelsen ejer majoriteten af datterselskabets kapital (dommen i sagen Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, præmis 136), eller hvis moderselskabet »løbende« bliver oplyst om datterselskabets fremgangsmåder og direkte bestemmer adfærden (dommen i sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen, præmis 52).

- Ifølge fast retspraksis skal begrebet virksomhed i konkurrencerettens kontekst forstås som en økonomisk enhed i forhold til den omhandlede aftale, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske

personer (Rettens dom af 20.3.2002, sag T-9/99, HFB m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1487, præmis 66, der henviser til Domstolens dom af 12.7.1984, sag 170/83, Hydrotherm Gerätebau, Sml. s. 2999, præmis 11).

28 For det andet har Kommissionen — før Agroexpansións og WWTE's tilfælde undersøges nærmere — i betragtning 375 til den anfægtede beslutning anført følgende:

»I den foreliggende sag kontrolleres (100 % eller 90 %) tre af de fire spanske virksomheder, der forarbejder råtabak, af amerikanske multinationale selskaber. Der foreligger endvidere andre faktiske omstændigheder, der bekræfter formodningen for, at Agroexpansións og WWTE's adfærd skal tilregnes de[re]s respektive moderselskab[er]. På det grundlag skal de to selskaber — moderselskabet og dets datterskab — anses for at være solidarisk ansvarlige for de i den [...] [anfægtede] beslutning konstaterede overtrædelser.«

29 I betragtning 376 til den anfægtede beslutning har Kommissionen tilføjet følgende:

»Til gengæld fremgår det, efter fremsendelsen af klagepunktsmeddelelsen og høringsen af de berørte parter, at beviserne i sagen ikke kan berettige til en sådan konklusion vedrørende Universals [...] og Universal Leafs [Tobacco Co. Inc.] deltagelse i Taes og Deltafina. [Bortset fra] den selskabs[mæssige] forbindelse mellem moderselskaberne og deres datterselskaber indeholder sagsakterne ingen indikation af, at Universal [...] og Universal Leaf faktisk har deltaget i de forhold, der er undersøgt i den [anfægtede beslutning]. Disse bør derfor ikke omfattes af en beslutning i denne sag. Samme konklusion gør sig så meget desto mere gældende i forhold til Intabex [Netherlands BV], henset til, at dennes selskabsandel på 100 % i Agroexpansión udelukkende er finansiel.«

30 I betragtning 377-386 til den anfægtede beslutning har Kommissionen undersøgt Agroexpansións tilfælde. Kommissionen har bl.a. anført, at dette selskab siden andet halvår af 1997 blev kontrolleret fuldstændigt af Dimon ved dettes 100 % ejede datterselskab Intabex Netherlands BV (herefter »Intabex«). Kommissionen har deraf udledt, at det med rette kunne formodes, at Dimon i det mindste fra dette tidspunkt har udøvet en bestemmende indflydelse på Agroexpansións adfærd. Kommissionen har tilføjet, at der er andre omstændigheder i sagen — beskrevet i betragtning 379 og 380 til den anfægtede beslutning — der bekræfter denne formodning. Endvidere har Kommissionen afvist visse klagepunkter fremsat af Dimon i selskabets besvarelse af klagepunktsmeddelelsen og især påstanden om, at Kommissionen skulle have tilsidesat princippet om forbud mod forskelsbehandling ved at pålægge Dimon et ansvar for dettes datterselskabs ulovlige adfærd, mens Kommissionen bl.a. ikke har pålagt Cetarsas moderselskab, dvs. Sociedad estatal de participaciones industriales (herefter »Sepi«), et ansvar for dettes datterselskabs ulovlige adfærd. Kommissionen har begrundet denne forskel i behandlingen med den omstændighed, at — i modsætning til det af Dimon anførte — »sagsakterne [...] ikke indeholder nogen former for direkte kommunikation mellem Cetarsa og Sepi om genstanden for den foreliggende sag«, at »Sepis deltagelse i Cetarsa synes overvejende finansiel, svarende til forbindelsen mellem Intabex og Agroexpansión«, at »Cetarsa (i modsætning til Agroexpansión) samler al aktivitet vedrørende forarbejdning af tobak i gruppen Sepi og derfor klart ledes særskilt« og endelig, at »Cetarsa ikke er et 100 % ejet datterselskab af Sepi« (betragtning 384 til den anfægtede beslutning).

31 Kommissionen har på grundlag af de i præmis 30 ovenfor fremlagte omstændigheder konkluderet, at Dimon »skal pålægges et solidarisk ansvar med Agroexpansión for sidstnævntes adfærd, som den er fastlagt i den [anfægtede beslutning], for perioden fra andet halvår af 1997 til den 10. august 2001« (betragtning 386 til den anfægtede beslutning).

32 I betragtning 387-400 til den anfægtede beslutning har Kommissionen undersøgt WWTE's tilfælde.

- 33 Kommissionen har fundet, at der bør sondres mellem to perioder, den første løbende fra 1995 til maj 1998 og den anden fra sidstnævnte tidspunkt til datoen for den anfægtede beslutning.
- 34 Hvad angår den første periode har Kommissionen indledningsvis i betragtning 388-390 til den anfægtede beslutning konstateret følgende:
- To tredjedele af WWTE's kapital ejes af SCC gennem TCLT, der er et datterselskab til SCTC.
 - Resten af WWTE's kapital ejes af tre fysiske personer, nemlig præsidenten for WWTE og to af dennes familiemedlemmer.
 - Ved beslutninger på aktionærernes generalforsamling i WWTE kræves tilslutning fra aktionærer, der repræsenterer minimum 75 % af kapitalen.
 - WWTE's bestyrelse er sammensat af fire medlemmer, der udpeges af generalforsamlingen.
 - To af disse medlemmer, herunder præsidenten for WWTE, hvis stemme har størst vægt, repræsenterer minoritetsaktionærerne.
 - Blandt de to øvrige medlemmer indgår vicepræsidenten for SCC, V., der er ansvarlig for gruppens aktiviteter i Europa.

— Beslutningerne i WWTE's bestyrelse vedtages med simpelt flertal.

35 I betragtning 391 til den anfægtede beslutning har Kommissionen på grundlag af ovenstående forhold konkluderet, at WWTE i den første periode blev kontrolleret af SCC (gennem SCTC og TCLT) og af præsidenten for WWTE og dennes familie i fællesskab.

36 I samme betragtning har Kommissionen omtalt en række forhold, der fremgår af dens sagsakter, og som godtgør, at SCC »og/eller dets datterselskaber« i denne periode har udøvet en faktisk indflydelse på WWTE's adfærd i Spanien.

37 Endelig har Kommissionen i betragtning 392 til den anfægtede beslutning anført, at under hensyntagen til disse forhold »må det konkluderes, at selv om SCC fra 1996 til maj 1998 gennem sine datterselskaber TCLT og SCTC kun kontrollerede to tredjedele af WWTE's kapital, havde SCC dog etableret visse mekanismer, der samlet set gjorde det muligt at følge med i dets datterselskabs aktiviteter i Spanien og dermed faktisk kontrollere dets handelspolitik«.

38 Hvad angår den anden periode, omtalt i betragtning 393-398 til den anfægtede beslutning, har Kommissionen opregnet en række forhold, der godtgør, at SCC fra maj 1998 enten direkte eller gennem SCTC og TCLT har haft enekontrol over WWTE og har udøvet en bestemmende indflydelse på sidstnævntes handelspolitik. Disse forhold er følgende:

— I maj 1998 forøgede TCLT sin kapitalandel i WWTE til 86,94 %, mens de resterende aktier ejedes af WWTE selv (9,73 %) og af en fysisk person (3,33 %).

- I oktober 1998 købte WWTE sidstnævnte persons aktier og SCC købte en direkte andel på 0,04% af WWTE's kapital.

- I maj 1999 forøgede TCLT og SCC deres andel i WWTE's kapital til henholdsvis 89,64% og 0,05%.

- Stemmereglerne for WWTE's generalforsamling er ikke blevet ændret, hvorfor SCC siden 1998 har kontrolleret vedtagelsen af beslutninger på generalforsamlingen.

- De to bestyrelsesmedlemmer i WWTE, der repræsenterede minoritetsaktionærerne, trak sig og blev afløst af to nye medlemmer, der blev valgt på generalforsamlingen.

- Siden maj 1998 har beslutninger i WWTE's bestyrelse skullet træffes med tre stemmer for blandt bestyrelsens fire medlemmer.

- Siden 1998 har V. spillet en rolle i indgåelsen af dyrkningskontrakterne mellem WWTE og producentgrupperne.

- WWTE's »manual for procedurer og interne kontrolsystemer« fra år 2000 (herefter »WWTE's manual«) omtaler, at »præsidenten sammen med indkøbschefen er direkte ansvarlig for [proceduren for indgåelse af kontrakter] efter forudgående tilladelse fra moderselskabet, der hvert år i marts måned godkender budgettet for produktionsåret«.

- 39 I betragtning 399 til den anfægtede beslutning har Kommissionen anført, at »[d]e argumenter, der er fremsat af SCC i dennes besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, kan i den forbindelse ikke føre til nogen anden konklusion«. Det er i særdeleshed Kommissionens opfattelse, at »eksistensen af en lokal ledelse i dets spanske datterselskab [ikke svækker konklusionen om, at] SCC udøvede en bestemmende indflydelse over dette datterselskab«.
- 40 Under hensyntagen til disse forskellige forhold har Kommissionen i betragtning 400 til den anfægtede beslutning konkluderet, at »SCC og/eller dets datterselskaber SCTC og TCLT« i det mindste siden 1996 har udøvet en bestemmende indflydelse på WWTE's handelspolitik, og at disse selskaber derfor skal gøres solidarisk ansvarlige for den ulovlige praksis, der tilregnes WWTE, og skal inddrages blandt adressaterne i den anfægtede beslutning.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 41 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 21. januar 2005 har sagsøgerne anlagt dette søgsmål.
- 42 Samme dag har WWTE anlagt et søgsmål angående nedsættelse af den bøde, denne var blevet pålagt ved den anfægtede beslutning (sag T-37/05).
- 43 Den 22. januar 2005 har Agroexpansión ligeledes anlagt et søgsmål angående nedsættelse af den bøde, denne var blevet pålagt ved den anfægtede beslutning (sag T-38/05).

- 44 Den 28. januar 2005 har Dimon anlagt et søgsmål angående delvis annullation af den anfægtede beslutning eller, subsidiært, nedsættelse af den bøde, denne var blevet pålagt ved beslutningen (sag T-41/05).
- 45 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 1. august 2005 har sagsøgerne anmodet om forening af den foreliggende sag med sagerne T-37/05, T-38/05 og T-41/05.
- 46 Kommissionen har ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 7. september 2005 over for Retten tilkendegivet, at den ikke fandt, at foreningen af de fire sager mærkbart ville forbedre procedures effektivitet, men at den overlod det til Retten at beslutte, om det ville være passende at efterkomme begæringen om forening.
- 47 Retten har ikke efterkommet begæringen om forening.
- 48 På grundlag af den refererende dommers rapport besluttede Retten (Fjerde Afdeling) at indlede den mundtlige forhandling og anmodede i forbindelse med foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, jf. procesreglementets artikel 64, Kommissionen om at indlevere et dokument og besvare visse nærmere spørgsmål. Kommissionen har efterkommet denne anmodning inden for den fastsatte frist.
- 49 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten under retsmødet den 17. juni 2009.

50 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

- Den anfægtede beslutning annulleres, for så vidt som den vedrører sagsøgerne.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

51 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.

- Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

52 Til støtte for søgsmålet har sagsøgerne gjort to anbringender gældende. Det første anbringende indeholder to led. Det første led vedrører tilsidesættelse af artikel 81, stk. 1, EF og artikel 23, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 [EF] og 82 [EF] (EFT 2003 L 1, s. 1). Det andet led, der er gjort gældende subsidiært, vedrører utilstrækkelig begrundelse. Det andet anbringende omhandler tilsidesættelse af princippet om ligebehandling. Eftersom de to anbringender er tæt forbundet, skal de undersøges samlet.

1. Parternes argumenter

- 53 I det første anbringendes første led har sagsøgerne gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat artikel 81, stk. 1, EF og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 ved at gøre dem ansvarlige for den overtrædelse, WWTE har begået.
- 54 De har anført, at ifølge retspraksis og Kommissionens beslutningspraksis skal to betingelser være opfyldt, for at en virksomhed kan gøres ansvarlig for en overtrædelse, der er begået af en anden: Ikke alene skal den første virksomhed være i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på den anden virksomheds adfærd, men den skal også have gjort faktisk brug af denne indflydelse.
- 55 Hvad angår den første betingelse har sagsøgerne gjort gældende, at TCLT i perioden forud for maj 1998 ikke var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE's handelspolitik og ikke var i besiddelse af nogen ledelsesbeføjelse over for sidstnævnte i et omfang, der kunne fratage WWTE enhver reel selvstændighed ved fastlæggelsen af dennes adfærd på markedet. Sagsøgerne finder derfor, at Kommissionen fejlagtigt har tilregnet TCLT og, i forlængelse heraf, SCTC og SCC den overtrædelse, der blev begået af WWTE i den nævnte periode.
- 56 Sagsøgerne har til støtte for deres anbringender bl.a. gjort gældende, at SCTC og SCC alene indirekte ejede en andel af WWTE's kapital, at WWTE blev kontrolleret i fællesskab af dels TCLT, dels præsidenten for WWTE og dennes familie, og at de »forhold, der fremgår af sagsakterne«, og som Kommissionen henviser til i betragtning 391 til den anfægtede beslutning, ikke godtgør, at de var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE.

- 57 Sagsøgerne finder, at betegnelsen »fælles kontrol« som omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomheds-overtagelser (EUT L 24, s. 1) ikke svarer til magten til at udøve en bestemmende indflydelse. I den forbindelse har de på den ene side gjort gældende, at den nævnte forordning ikke kan anvendes analogt på den foreliggende sag. De har på den anden side anført, at hvis der findes visse retningslinjer i den nævnte forordning, er det betegnelsen »enekontrol« og ikke »fælles kontrol«, der ville være passende for definitionen af »magten til at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets handelspolitik«.
- 58 Hvad angår perioden efter maj 1998 har sagsøgerne erkendt, at de var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE.
- 59 Hvad angår den anden betingelse har sagsøgerne for det første gjort gældende, at for at denne er opfyldt, skal moderselskabet have givet sit datterselskab direkte instrukser om at begå overtrædelsen eller selv direkte have deltaget i denne. Til støtte for dette synspunkt har de bl.a. henvist til Kommissionens konstatering i betragtning 376 til den anfægtede beslutning, ifølge hvilken »sagsakterne [bortset] fra den selskabs[mæssige] forbindelse mellem moderselskaberne og deres datterselskaber ikke indeholder nogen indikation af Universals [...] og Universal Leafs faktiske deltagelse i de forhold, der er undersøgt i den [anfægtede afgørelse]«.
- 60 Sagsøgerne finder, at Kommissionen har taget fejl, når den hævder, at det er tilstrækkeligt at bevise, at datterselskabet ikke har fuld beslutningsfrihed i forhold til den politik, det følger på markedet — og det uden at fastlægge den specifikke sammenhæng med den ulovlige adfærd — for at det kan fastslås, at der faktisk er udøvet en bestemmende indflydelse. Sagsøgerne finder for det første, at det af Kommissionen anførte standpunkt ikke understøttes af den retspraksis, den henviser til. De har for det andet gjort gældende, at den nævnte indflydelse skal vedrøre »handelspolitikken i forhold til overtrædelsen«. I det foreliggende tilfælde er overtrædelsen dog begået

på markedet for køb af råtabak, dvs. på et marked, hvor WWTE havde fuld handlefrihed, og som ikke vedrørte dets »handels- eller salgspolitik«. På samme måde har sagsøgerne kritiseret, at de beviser, Kommissionen har lagt til grund, alene vedrører finansieringen og salget af tobak og ikke købene af råtabak.

- 61 For det andet har sagsøgerne gjort gældende, at ansvaret for et datterselskabs ulovlige adfærd i tilfælde af en vertikalt sammenhængende selskabskoncern ikke automatisk kan tilregnes det selskab, der befinder sig i toppen af koncernen. Alene det moderselskab, der har givet instrukser til det pågældende datterselskab eller i udpræget grad har bestemt dettes adfærd, kan tilskrives et sådant ansvar.
- 62 For det tredje har sagsøgerne gjort gældende, at det tilkommer Kommissionen at bevise, at de har givet instrukser til WWTE. De har anført, at der ikke kan være en formodning for, at et selskab, der ejer 100 % af kapitalen i et andet selskab, faktisk udøver en bestemmende indflydelse på sidstnævntes handelspolitik. De har bl.a. gjort gældende, at Domstolen i dommen i sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen og Retten i PVC II-dommen, der er nævnt i præmis 27 ovenfor, ikke har begrænset sig til en sådan formodning, men har foretaget en nærmere undersøgelse af spørgsmålet om moderselskabets deltagelse i overtrædelsen.
- 63 Under alle omstændigheder har Kommissionen ifølge sagsøgerne ikke anført den førnævnte formodning hverken i klagepunktsmeddelelsen eller i den anfægtede beslutning. Kommissionen kan følgelig ikke først i svarskriftet anføre den. Sagsøgerne har tilføjet, at Kommissionen i betragtning 18 og 376 til den anfægtede beslutning har anført, at selv i tilfælde af 100 % ejerskab af et datterselskabs kapital påhviler det Kommissionen at fremføre yderligere beviser for, at moderselskabet for det pågældende datterselskab kan gøres ansvarlig for sidstnævntes adfærd.

- 64 Endvidere har sagsøgerne insisteret på, at Kommissionen skal fremlægge bevis for, at der foreligger faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse i forhold til hver af sagsøgerne. I den sammenhæng har de bl.a. gjort gældende, at Kommissionen ikke kan hævde, at V. »har udøvet ledelsesfunktioner i koncernen« som omhandlet i præmis 37 i Rettens dom af 20. marts 2002, ABB Asea Brown Boveri mod Kommissionen (sag T-31/99, Sml. II, s. 1881). De har anført, at V. aldrig har været leder udpeget af SCC — hvorfor V. ikke kan sammenlignes med den »øverste ledelse« som omhandlet i den nævnte dom — og at V. heller ikke i nogen region eller noget land har været ansvarlig person for de samlede aktiviteter i Standard-koncernen, eller at V. i den nævnte koncern er blevet betroet den forretningsmæssige ledelse på verdensplan af alle de virksomheder, der var aktive i den berørte sektor. Sagsøgerne har præciseret, at V. spillede en rolle som repræsentant for Standard Commercial Tobacco Services Ltd (herefter »SCTL«) i Europa, men at hans beføjelser udsprang af hans medlemskab af bestyrelsen i de lokale datterselskaber, herunder WWTE, og ikke af et mandat fra SCC. V's funktioner var begrænset til koordinering af salget af forarbejdet tobak gennem Standard-koncernens netværk for internationalt salg.
- 65 For det fjerde har sagsøgerne henvist til perioden forud for maj 1998. De har gjort gældende, at Kommissionen ikke har ført tilstrækkelige beviser for at fastslå, at nogen som helst af dem i denne periode havde givet instrukser til WWTE om at følge en konkurrencebegrænsende adfærd. I særdeleshed er de omstændigheder, der er omtalt i betragtning 391 til den anfægtede beslutning, ikke tilstrækkeligt bevis i den henseende.
- 66 I forhold til dette sidste punkt har sagsøgerne for det første hævdet, at Kommissionen ikke har fremført noget bevis eller har gjort noget argument gældende vedrørende TCLT. De har bl.a. anført, at sidstnævnte er en virksomhed uden egen aktivitet, hvis deltagelse i WWTE udelukkende er af finansiel karakter.

- 67 Sagsøgerne har for det andet gjort gældende, at V. arbejdede for SCTL og ikke for SCC. De har tilføjet, at Kommissionens hævde af, at V. havde det overordnede ansvar for Standard-koncernens aktiviteter i Europa og agerede som repræsentant for SCC, er meget generel og derfor uden grundlag. Hvorom alting er, fastslår disse omstændigheder ikke, at SCTL har givet WWTE direkte instrukser om at udvise en konkurrencebegrænsende adfærd.
- 68 Sagsøgerne har for det tredje hævdet, at Kommissionens erklæring om, at V. var »ansvarlig for forbindelserne mellem WWTE og dets moderselskaber« (betragtning 391 til den anfægtede beslutning), ligeledes er meget generel og derfor uden grundlag. De har endvidere gjort gældende, at Kommissionen ikke har godtgjort, at de nævnte »forbindelser« omfattede det forhold at give instrukser til WWTE.
- 69 Sagsøgerne har for det fjerde hævdet, at referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996 — omtalt i betragtning 391 til den anfægtede beslutning — alene henviser til SCTL, således at SCC og TCTL ikke bør omfattes af Kommissionens argumenter på grundlag af referatet. SCTL har tilføjet, at mødereferatet ikke godtgør, at denne har givet instrukser til WWTE om at følge en konkurrencebegrænsende adfærd. Rent faktisk skulle SCTL alene konsulteres og give sin godkendelse vedrørende forespørgsler uden for området for køb af råtabak, dvs. vedrørende bl.a. salg af forarbejdet tobak og ekstraordinære udgifter.
- 70 TCTL har for det femte fremført, at Kommissionen ikke har hævdet, at TCTL er omfattet af nogen af de i betragtning 391 til den anfægtede beslutning nævnte telefaxer. SCC har gjort gældende, at telefaxerne blev sendt til en ansat i et selskab, der er tilknyttet SCTL, og ikke til SCTL selv. Navnet »Standard Commercial UK«, der omtales i visse af telefaxerne, er en fejl fra afsenders side, henset til, at SCC ikke er repræsenteret i Det Forenede Kongerige. Tilsvarende er V. fejlagtigt omtalt som vicepræsident for SCC i årsrapporterne fra SCC. Hvad angår SCTL har denne anført, at det i de

pågældende telefaxer alene indikeres, at V. muligvis blev oplyst om WWTE's adfærd, og finder, at det ikke deraf kan udledes, at SCTC har givet instrukser til WWTE om at udvise en konkurrencebegrænsende adfærd.

- 71 For det femte har sagsøgerne henvist til perioden efter maj 1998. De har gjort gældende, at Kommissionen ikke har ført tilstrækkelige beviser for at fastslå, at nogen som helst af dem i denne periode havde givet instrukser til WWTE om at udvise en konkurrencebegrænsende adfærd.
- 72 I den henseende har de for det første gjort gældende, at konstateringerne i betragtning 396 og 398 til den anfægtede beslutning ikke vedrører SCTC.
- 73 Sagsøgerne har for det andet kritiseret Kommissionens konstateringer i betragtning 398 og fodnote 313 til den anfægtede beslutning. De har anført, at »de spanske leveringskontrakter af længerevarende gyldighed«, til hvilke der henvises i fodnoten, ikke har nogen forbindelse til de omhandlede overtrædelser, og at de derfor ikke kan anvendes til at godtgøre, at nogen af sagsøgerne skulle have givet instrukser til WWTE om at udvise en konkurrencebegrænsende adfærd. De har endvidere gjort gældende, at Kommissionen heller ikke kan støtte sin argumentation på WWTE's manual. I den forbindelse har de på den ene side hævdet, at denne manual ikke i tilstrækkelig grad beviser, at SCTC har givet instrukser til WWTE om at begå en overtrædelse af konkurrencereglerne. På den anden side har de gjort gældende, at den nævnte manual »fastsætter, at SCTC giver sin bemyndigelse før påbegyndelsen af proceduren for indgåelse af kontrakter«, hvilket i praksis betyder, at SCTC »giver sin bemyndigelse til den mængde tobak, der kan købes i Spanien«. Sagsøgerne har præciseret, at denne bemyndigelse gives i forbindelse med godkendelsen af det årlige budget, og at den ikke udgør en bemyndigelse til at købe til en nærmere bestemt pris eller til at fastsætte prisen efter en nærmere bestemt metode eller formel. Inden for rammerne af de af SCTC godkendte udgifter har WWTE »helt selvstændigt iværk[sat] en uafhængig

indkøbspolitik«. Sagsøgerne har tilføjet, at manualen er fra 2000, hvorfor den ikke kan anvendes til at fastslå, at SCTC har udøvet en bestemmende indflydelse på WWTE fra maj 1998.

- 74 For det sjette finder sagsøgerne, at de i tilstrækkelig grad har godtgjort, at WWTE, da overtrædelsen af artikel 81, stk. 1, EF blev begået, optrådte selvstændigt på markedet og ikke efter sagsøgernes instrukser.
- 75 I den henseende har de for det første gjort gældende, at Kommissionen ikke har bestridt, at WWTE har en egen lokal ledelse.
- 76 For det andet har de anført, at WWTE havde egne aktiver og eget personale.
- 77 For det tredje har de gentaget, at SCTC deltog i markedsføringen og salget af forarbejdet tobak, mens WWTE var eneste ansvarlige for køb af råtabak.
- 78 For det fjerde har sagsøgerne gjort gældende, at Standard-koncernen har en decentraliseret struktur, og at »det spanske tobaksmarked udgør en helt ubetydelig del af koncernens generelle aktiviteter«.
- 79 For det femte har sagsøgerne i deres replik gjort gældende, at TCLT alene havde finansielle aktiver, ikke udøvede nogen aktiviteter og ikke havde noget personale. De

har anført, at TCLT alene »formelt« købte forarbejdet tobak af WWTE »med henblik på at registrere en indtægt i WWTE's regnskaber«, og at SCTC på ingen måde var interesseret i sidstnævntes købsstrategi, som i det væsentlige hørte under WWTE's præsidents eksklusive ansvar.

- 80 Sagsøgerne har på baggrund af ovenstående betragtninger konkluderet, at Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad har godtgjort, at nogen som helst af sagsøgerne har givet WWTE instruks om at følge en konkurrencebegrænsende adfærd. Kommissionen har således foretaget en urigtig anvendelse af artikel 81, stk. 1, EF og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003.
- 81 I det første anbringendes andet led, der er anført subsidiært, har sagsøgerne gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat artikel 253 EF, idet Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad har begrundet sin opfattelse, hvorefter sagsøgerne skal pålægges et solidarisk ansvar for WWTE's adfærd.
- 82 Hvad angår det andet anbringende har sagsøgerne for det første anført, at Kommissionen har anvendt to forskellige kriterier til at konkludere, at Universal, Universal Leaf Tobacco Co. Inc. (herefter »Universal Leaf«) og Sepi ikke var ansvarlige for deres respektive datterselskabers ulovlige adfærd. Kommissionen har således undersøgt, om dens sagsakter indeholdt dels »indikation[er] af, at Universal og Universal Leaf faktisk har deltaget i de i den [anfægtede beslutning] undersøgte forhold« (betragtning 376 til den anfægtede beslutning), dels »direkte kommunikation mellem Cetarsa og Sepi om genstanden for den foreliggende sag« (betragtning 384 til den anfægtede beslutning).
- 83 Kommissionen har imidlertid ikke fremført bevis hverken for SCC's, SCTC's eller TCLT's faktiske deltagelse i den overtrædelse, der er begået af WWTE, eller for den mindste direkte kommunikation mellem de førstnævnte og WWTE vedrørende genstanden for den foreliggende sag.

- 84 For det andet har sagsøgerne hævdet, at Kommissionen endvidere har behandlet Intabex mere fordelagtigt end TCLT. De har kritiseret den omstændighed, at TCLT til forskel fra Intabex er blevet inddraget som adressat for den anfægtede beslutning og pålagt et ansvar for datterselskabets ulovlige adfærd, selv om TCLT's deltagelse i datterselskabet udelukkende er finansiel, og Kommissionen ikke har ført bevis for TCLT's faktiske deltagelse i de forhold, WWTE lægges til last.
- 85 Sagsøgerne har bemærket, at den omstændighed, at TCLT ikke i sit svar på klagepunktsmeddelelsen har omtalt, at dets deltagelse i WWTE udelukkende var finansiel, ikke er relevant. De har gjort gældende, at det tilkommer Kommissionen at godtgøre, at TCLT kan gøres ansvarlig. De finder endvidere, at Kommissionen ikke fornuftigvis kan hævde, at TCLT fra 1996 til 1999 var den største aftager hos WWTE. For det første blev købene udelukkende udført af skattemæssige grunde, og i praksis har TCLT ikke modtaget nogen som helst levering af tobak. For det andet har Kommissionen i den anfægtede beslutning ikke gjort dette argument gældende.
- 86 For det tredje har sagsøgerne understreget, at de ikke til egen fordel påberåber sig en ulovlig handling begået af tredjemand. De har mere præcist anført, at de ikke har hævdet, at Kommissionen ulovligt har undladt at gøre Universal, Universal Leaf, Sepi eller Intabex ansvarlige eller at rette den anfægtede beslutning til disse selskaber. Sagsøgerne har gjort gældende, at hvis Kommissionen på grundlag af et nærmere bestemt kriterium finder, at en virksomhed ikke skal omfattes af den anfægtede afgørelse, bør Kommissionen anvende dette kriterium på ikke-diskriminerende vis i forhold til alle de berørte virksomheder.
- 87 Hvad angår det første anbringende har Kommissionen fundet, at det bør forkastes som ugrundet.

- 88 For det første deler Kommissionen sagsøgernes opfattelse af, at et moderselskab, for at det kan pålægges ansvar for et af dets datterselskabers adfærd, dels skal have mulighed for at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets forretningsmæssige adfærd, dels faktisk skal have udøvet denne indflydelse.
- 89 Hvad angår den første af disse betingelser har Kommissionen anført, at lovgiver har defineret den temmelig præcist i forordning nr. 139/2004. Kommissionen har nærmere henvist til forordningens artikel 3, stk. 2 og 3. Herudover har Kommissionen afvist sagsøgernes påstand om, at en indflydelse alene er »bestemmende«, hvis der er tale om »enekontrol« (jf. præmis 57 ovenfor).
- 90 Hvad angår den anden betingelse, der er nævnt i præmis 88 ovenfor, har Kommissionen bestridt sagsøgernes opfattelse af, at det ifølge betingelsen kræves, at moderselskabet skal have givet instruks til datterselskabet om at overtræde artikel 81 EF eller skal have deltaget direkte i overtrædelsen. Kommissionen har hævdet, at det er fast retspraksis, når denne betingelse skal defineres, at henvise til datterselskabets manglende beslutningsfrihed i forhold til den politik, det følger på markedet, og det uden at fastlægge den specifikke sammenhæng med den ulovlige adfærd.
- 91 Kommissionen har gjort gældende, at blandt de beviser, der kan fastslå den faktiske udøvelse af kontrol over datterselskabets politik, indgår den omstændighed, at moderselskabet er repræsenteret i det nævnte datterselskabs bestyrelse. Kommissionen har tilføjet, at et datterselskab er tilbøjeligt til at være mindre selvstændigt, når det er aktivt på det samme eller et dertil snævert knyttet marked som sit moderselskab. Ud over disse generelle elementer er der visse specifikke elementer, der kan bidrage til godtgørelse af, at moderselskabet deltager i datterselskabets handelspolitik, eller at det har etableret visse mekanismer til overvågning af datterselskabets aktiviteter.

- 92 Kommissionen har tilføjet, at retspraksis har anerkendt, at såfremt et moderselskab ejer 100 % af et datterselskabs kapital, formodes moderselskabet at have udøvet sin mulighed for at udøve indflydelse på datterselskabets adfærd. Moderselskabet kan afkræfte denne formodning ved at fremføre beviser til godtgørelse af, at det nævnte datterselskab har en faktisk selvstændig adfærd på markedet.
- 93 Kommissionen har præciseret, at den nævnte formodning finder anvendelse såvel i tilfælde, hvor moderselskabet direkte ejer 100 % af datterselskabets kapital, som i tilfælde, hvor det kun indirekte ejer en sådan andel.
- 94 For det andet har Kommissionen undersøgt perioden forud for maj 1998.
- 95 I den henseende har Kommissionen for det første gjort gældende, at den i betragtning 388, 390 og 391 til den anfægtede beslutning i tilstrækkelig grad har bevist, at sagsøgerne i denne periode havde mulighed for at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE.
- 96 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at den anfægtede beslutnings betragtning 391 omhandler flere elementer, hvorefter det kan fastslås, at WWTE's moderselskaber havde etableret passende mekanismer, der muliggjorde faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse på WWTE's forretningsmæssige adfærd. Kommissionen har i den sammenhæng præciseret, at den omstændighed, at der faktisk er udøvet en bestemmende indflydelse, udgør det klareste objektive kriterium til fastlæggelse af, om et moderselskab har været i stand til at udøve en sådan indflydelse.
- 97 Hvad angår disse elementer har Kommissionen først insisteret på V's rolle og ansvar inden for Standard-koncernen. Kommissionen har bl.a. vurderet, at sagsøgerne ikke

kan argumentere på grundlag af den omstændighed, at V. ikke var ansat hos SCC, SCTC eller TCLT eller havde en stilling som »leder« i et af de nævnte selskaber. Det, der er afgørende, er alene at vide, om den pågældende »har udøvet funktioner på ledelsesniveau i gruppen« (dommen i sagen ABB Asea Brown Boveri mod Kommissionen, nævnt i præmis 64 ovenfor, præmis 37).

- 98 Herefter har Kommissionen henvist til referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996.
- 99 Kommissionen har endvidere hævdet, at den korrespondance, der er omtalt i befragtning 391 til den anfægtede beslutning, godtgør, at WWTE's præsident har holdt V. informeret ikke alene om dette selskabs aktiviteter med køb af tobak, men også om de aftaler vedrørende priser og mængder, der blev indgået med andre forarbejdningsvirksomheder.
- 100 Kommissionen har for det tredje gjort gældende, at den omstændighed, at TCLT i Standard-koncernen er det eneste selskab, der ejer en direkte kapitalandel i WWTE, ikke er til hinder for, at SCC og SCTC udøver en bestemmende indflydelse på WWTE. Kommissionen har hævdet, at flere forhold godtgør, at der eksisterer en forbindelse mellem WWTE og sagsøgerne. I den forbindelse har Kommissionen bl.a. gjort gældende, at TCLT havde udpeget to af de fire medlemmer af WWTE's bestyrelse og var sidstnævntes største kunde fra 1996 til 1999, at SCTC er aktiv i sektoren for forarbejdning og markedsføring af tobak og siden 2000 er WWTE's største kunde, samt at SCC's vicepræsident, der er ansvarlig for aktiviteterne i tobakssektoren i Europa, er medlem af WWTE's bestyrelse. Kommissionen har anført, at hvert selskab i denne gruppe spiller en bestemt rolle: WWTE køber rå tobak i Spanien og forarbejder det, produktionen opkøbes herefter direkte af TCLT og SCTC, de to sidstnævnte markedsfører denne produktion via SCC's salgsnetværk, og SCC koordinerer aktiviteterne i gruppens forskellige operative selskaber.

- 101 Kommissionen har på grundlag af ovenstående konkluderet, at den ikke har begået nogen fejl ved at antage, at WWTE i perioden forud for maj måned 1998 udgjorde en økonomisk enhed med Standard-koncernen, og at sagsøgerne skal pålægges et solidarisk ansvar for betalingen af bøden.
- 102 For det tredje har Kommissionen henvist til perioden efter maj 1998.
- 103 I den henseende har Kommissionen for det første gjort gældende, at sagsøgerne ikke har bestridt, at de i denne periode var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE.
- 104 For det andet har Kommissionen påpeget, at Standard-koncernen siden maj 1998 er i besiddelse af enekontrollen over WWTE og siden oktober 1998 ejer 100 % af sidstnævntes kapital. Kommissionen har derfor fundet, at den med rette kunne formode, at sagsøgerne udøvede en bestemmende indflydelse på deres datterselskabs handelspolitik.
- 105 Kommissionen har afvist sagsøgernes kritik, hvorefter Kommissionen i den anfægtede beslutning ikke kunne gøre brug af en sådan formodning for at gøre dem ansvarlige for WWTE's ulovlige adfærd. Kommissionen har i særdeleshed afvist den fortolkning, sagsøgerne har foretaget af betragtning 376 til den anfægtede beslutning (jf. præmis 59 ovenfor), idet den har hævdet, at det fremgår af denne betragtning såvel som af betragtning 18 til den anfægtede beslutning, at »begrundelsen for, at [Kommissionen] ikke har ladet [denne beslutning] omfatte Intabex og Universal, skyldtes disses bemærkninger i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen og i forbindelse med høringen, hvilke var tilstrækkelige til at afkræfte enhver formodning om faktisk udøvelse af kontrol på grundlag af deres kapitalandele i datterselskaberne«. Kommissionen har præciseret, at den ikke kunne lægge formodningen til grund i forhold til Taes, henset til, at dette selskabs moderselskaber, dvs. Universal og Universal Leaf,

alene ejede 90 % af dets kapital. Hvad angår Deltafina, der blev kontrolleret 100 % af Universal og Universal Leaf, har Kommissionen anført, at de sidstnævnte har kunnet afkræfte den nævnte formodning, og at sagsøgerne ikke på noget tidspunkt har gjort gældende, at Kommissionens sagsakter indeholdt forhold, der godtgjorde, at de nævnte moderselskaber udøvede en bestemmende indflydelse på Deltafinas adfærd.

- 106 For det tredje har Kommissionen gjort gældende, at den i betragtning 395-398 til den anfægtede beslutning har taget hensyn til de yderligere omstændigheder, der underbygger dens konklusion, hvorefter sagsøgerne faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's handelspolitik.
- 107 Kommissionen har bl.a. støttet ret på visse passager af et notat fra SCTC's eksekutivkomité til V. vedrørende »spanske leveringskontrakter af længerevarende gyldighed« (betragtning 396 og fodnote 313 til den anfægtede beslutning).
- 108 Et andet element, der er anført af Kommissionen, er den omstændighed, der er nævnt i betragtning 398 og fodnote 314 til den anfægtede beslutning, at WWTE's årlige budget godkendes af dennes bestyrelse »med forbehold af ændringer, der foreslås af moderselskabet«.
- 109 Kommissionen har endvidere henvist til de bemærkninger vedrørende WWTE's manual, som fremgår af betragtning 398 til den anfægtede beslutning. Kommissionen har bl.a. gjort gældende, at sagsøgerne har medgivet, at SCTC skulle godkende budgettet til køb af tobak, inden WWTE's præsident kunne påbegynde procedurerne for indgåelse af kontrakter.

- 110 Kommissionen har tilføjet, at dens sagsakter indeholder adskillige andre eksempler, der godtgør, at sagsøgerne udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE.
- 111 For det fjerde er det Kommissionens opfattelse, at de af sagsøgerne anførte forhold, som gengivet i præmis 75-79 ovenfor, ikke i tilstrækkelig grad godtgør, at WWTE havde en selvstændig adfærd på markedet.
- 112 Hvad angår det andet anbringende har Kommissionen bestridt, at den har tilsidesat ligebehandlingsprincippet.
- 113 Kommissionen har indledningsvis mindet om, at overholdelsen af ligebehandlingsprincippet ifølge retspraksis skal forenes med overholdelsen af legalitetsprincippet, hvorefter ingen til egen fordel kan påberåbe sig en ulovlighed, der er begået til fordel for andre. Kommissionen har således anført, at selv om den anfægtede beslutning tilsyneladende ikke omfatter visse virksomheder, desuagtet disse befandt sig i en situation, der svarede til sagsøgernes, har dette ingen relevans for vurderingen af sidstnævntes ansvar.
- 114 Derefter har Kommissionen for det første gjort gældende, at sagsøgernes situation adskiller sig fra Universals, Universal Leafs og Sepis, hvorfor der ikke er tale om tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet i den foreliggende sag. Under henvisning til betragtning 18, 375, 376, 384 og 385 til den anfægtede beslutning har Kommissionen i særdeleshed hævdet, at den ikke var i besiddelse af tilstrækkelige beviser til at kunne konkludere, at Taes, Deltafina og Cetarsa ikke havde en selvstændig forretningsmæssig adfærd i forhold til deres respektive moderselskaber.

- 115 Hvad for det første angår Taes og Deltafina har Kommissionen oplyst, at den i første omgang havde rettet klagepunktsmeddelelsen ikke kun til disse selskaber, men også til deres to moderselskaber. De nævnte moderselskaber havde dog i deres besvarelse af klagepunktsmeddelelsen og under høringen fremlagt »detaljerede og overbevisende« argumenter, der havde bragt Kommissionen til at antage, at disse selskaber ikke udgjorde en økonomisk enhed med Taes og Deltafina.
- 116 Kommissionen bemærker, at den sætning i betragtning 376 til den anfægtede beslutning, der er henvist til af sagsøgerne (jf. præmis 59 og 82 ovenfor), skal læses »i sammenhæng med betragtning 18 og beslutningen i sin helhed«. Kommissionen har insisteret på det forhold, at den ingen steder i den anfægtede beslutning har hævdet, at for at et moderselskab kan pålægges et ansvar for den overtrædelse, der er begået af datterselskabet, skal moderselskabets »faktiske deltagelse« i overtrædelsen godtgøres. Ved i betragtning 376 til den anfægtede beslutning at omtale fraværet af »faktisk deltagelse [...] i de i beslutningen undersøgte omstændigheder« refererede Kommissionen til »fraværet af faktiske forhold, der kunne bevise udøvelsen af en bestemmende indflydelse«. Omvendt var sådanne faktiske forhold tilstede i sagsøgernes tilfælde.
- 117 Hvad nærmere angår Deltafina har Kommissionen gjort gældende, at den i betragtning 376 til den anfægtede beslutning alene havde til hensigt at oplyse, at Universal og Universal Leaf havde fremført argumenter, der godtgjorde deres datterselskabs forretningsmæssige selvstændighed, og derfor havde »afkræftet formodningen«. Kommissionen har anført, at »ordlyden af [betragtningen] muligvis ikke er tilfredsstillende«, men finder, at den ikke burde have bragt sagsøgerne til at tro, at Kommissionen alene kunne have pålagt Universal og Universal Leaf et ansvar for Deltafinas adfærd, hvis Kommissionen havde fremlagt et bevis for deres direkte deltagelse i overtrædelsen.
- 118 Efter Rettens opfordring til Kommissionen i forbindelse med foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse (jf. præmis 48 ovenfor) om at præcisere de »detaljerede og overbevisende« argumenter, der er nævnt i præmis 115 ovenfor, har Kommissionen dog medgivet, at modsat det, den tidligere havde oplyst i svarskriftet, var det

ikke det forhold, at Universal og Universal Leaf i forbindelse med den administrative procedure havde kunnet afkræfte den formodning, der udsprang af, at de ejede 100 % af Deltafinas aktiekapital, der havde bragt Kommissionen til ikke at gøre dem ansvarlige for Deltafinas ulovlige adfærd. Kommissionen har anført, at der på nuværende tidspunkt eksisterer en omfattende retspraksis, der understøtter dens holdning, ifølge hvilken ejerskab af hele aktiekapitalen i datterselskabet »i sig selv« er tilstrækkeligt til en formodning for, at moderselskabet faktisk udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd. Imidlertid førte Kommissionen på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning en politik om at »gøre forsigtig brug af denne formodning og så vidt muligt underbygge sine konklusioner vedrørende moderselskabers ansvar på et dobbelt grundlag: anvende formodningen i forhold til de 100 % ejede datterselskaber og modarbejde ethvert forsøg på afkræftelse af formodningen ved konkret at påvise den faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse på grundlag af yderligere beviser«. Kommissionen har tilføjet, at idet den ikke i sine sagsakter havde noget specifikt element, der kunne godtgøre en faktisk udøvelse af en sådan indflydelse fra Universal og Universal Leaf på Deltafinas forretningsmæssige adfærd, havde Kommissionen besluttet ikke at gøre de førstnævnte ansvarlige for den overtrædelse, der er begået af Deltafina. Kommissionen har præciseret, at den var så meget desto mindre tilbøjelig til at lægge den nævnte formodning til grund i forhold til Deltafina, henset til, at denne ikke var aktiv på markedet for køb og første forarbejdning af råtabak i Spanien.

- 119 Hvad for det andet angår Cetarsa har Kommissionen anført, at selskabet tilhører Sepi, der er et statsejet holdingselskab, der deltager i den igangværende privatisering i Spanien af statsstøttede industriselskaber, og som er placeret under det spanske økonomi- og finansministerium. Kommissionen har hævdet, at den i sine sagsakter ikke havde noget element, der indikerede, at Cetarsa ikke fastlagde sin forretningsmæssige adfærd fuldt ud selvstændigt, hvorved Kommissionen har mindet om konklusionerne i betragtning 384 til den anfægtede beslutning (jf. præmis 30 ovenfor). Kommissionen har tilføjet, at den nævnte betragtning ikke skal fortolkes således, at grunden til, at Sepi ikke er gjort ansvarlig for Cetarsas adfærd, er fraværet af beviser for direkte kommunikation mellem de to selskaber. Kommissionen har gjort gældende, at den i

den nævnte betragtning har svaret på de konkrete argumenter, der blev fremført af Dimon under den administrative procedure, og derfor har koncentreret sig om forskellene mellem sidstnævnte selskab og Sepi.

- 120 Kommissionen har for det andet gjort gældende, at TCLT befandt sig i en anden situation end Intabex.
- 121 Kommissionen har oplyst, at den i den anfægtede beslutning har vurderet, at Intabex i sit svar på klagepunktsmeddelelsen havde bevist, at selskabet, henset til, at dets deltagelse i Agroexpansión udelukkende var af finansiel karakter, ikke var i stand til at udøve den mindste bestemmende indflydelse på sidstnævnte. Derimod har TCLT i sit svar på klagepunktsmeddelelsen ikke fremført noget argument i denne retning. Kommissionen har tilføjet, at TCLT under alle omstændigheder var WWTE's største kunde fra 1996 til 1999 og derfor befandt sig i en anden situation end Intabex.

2. Rettens bemærkninger

Indledende bemærkninger om at tilregne moderselskabet et datterselskabs ulovlige adfærd

- 122 Det bemærkes, at Fællesskabets konkurrenceret vedrører virksomheders aktiviteter (Domstolens dom af 7.1.2004, forenede sager C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 123, præmis 59), og at begrebet virksomhed omfatter enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og

dens finansieringsmåde (Domstolens dom af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P — C-208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 112).

- 123 Retspraksis har ligeledes præciseret, at begrebet virksomhed i denne kontekst skal forstås som en økonomisk enhed, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer (Domstolens dom af 14.12.2006, sag C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, Sml. I, s. 11987, præmis 40, og Rettens dom af 15.9.2005, sag T-325/01, DaimlerChrysler mod Kommissionen, Sml. II, s. 3319, præmis 85).
- 124 Når en sådan økonomisk enhed overtræder konkurrencereglerne, påhviler det den ifølge princippet om personligt ansvar at stå til regnskab for overtrædelsen (jf. i denne retning Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-49/92 P, Kommissionen mod Anic Partecipazioni, Sml. I, s. 4125, præmis 145, af 16.11.2000, sag C-279/98 P, Cascades mod Kommissionen, Sml. I, s. 9693, præmis 78, og af 11.12.2007, sag C-280/06, ETI m.fl., Sml. I, s. 10893, præmis 39).
- 125 Overtrædelse af de fællesskabsretlige konkurrenceregler skal utvetydigt henføres til en juridisk person, der vil kunne blive pålagt en bøde. Med henblik på anvendelsen og gennemførelsen af Kommissionens beslutninger på det konkurrenceretlige område er det nødvendigt at identificere en enhed, der har status som juridisk person, som adressat for beslutningen (jf. i denne retning PVC II-dommen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 978).
- 126 Det følger af fast retspraksis, at et datterselskabs adfærd kan tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet (Domstolens dom i sagen Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 132 og 133, samt dom af 14.7.1972, sag 52/69, Geigy mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 225, org.ref.: Rec. s. 787, præmis 44, og af

21.2.1973, sag 6/72, Europemballage og Continental Can mod Kommissionen, Sml. s. 215, præmis 15), navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to virksomheder (jf. analogt dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 122 ovenfor, præmis 117, og i sagen ETI m.fl., nævnt i præmis 124 ovenfor, præmis 49).

- 127 Moderselskabet og datterselskabet er i en sådan situation en del af samme økonomiske enhed og udgør derfor én virksomhed i overensstemmelse med den retspraksis, som er nævnt i præmis 122 og 123 ovenfor. Det er derfor ikke den omstændighed, at der i forholdet mellem moderselskabet og datterselskabet er tale om tilskyndelse til overtrædelsen, og endnu mindre førstnævntes inddragelse i den nævnte overtrædelse, men den omstændighed, at de udgør en enkelt virksomhed i artikel 81 EF's forstand, som giver Kommissionen mulighed for at rette beslutningen, hvorved der pålægges en bøde, til moderselskabet (Rettens dom af 12.12.2007, sag T-112/05, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 5049, præmis 58).
- 128 Det fremgår endvidere af retspraksis, at Kommissionen ikke bør begrænse sig til at fastslå, at moderselskabet er i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd, men ligeledes bør undersøge, om denne indflydelse faktisk er blevet udøvet (jf. i denne retning dommen i sagen Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 137, og sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 50).
- 129 I det konkrete tilfælde, hvor moderselskabet ejer 100% af kapitalen i det datterselskab, som har overtrådt de fællesskabsretlige konkurrenceregler, kan det pågældende moderselskab dels udøve afgørende indflydelse på dette datterselskabs adfærd (jf. i denne retning dommen i sagen Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 136 og 137), dels foreligger der en simpel formodning om, at det pågældende moderselskab faktisk udøver afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. i denne retning dommen i sagen AEG-Telefunken mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 50, og PVC II-dommen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 961 og 984).

- 130 Det er under disse omstændigheder tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at hele kapitalen i et datterselskab ejes af moderselskabet, for at det kan formodes, at moderselskabet udøver en afgørende indflydelse på dette datterselskabs handelspolitik. Kommissionen vil derefter være i stand til at anse moderselskabet for solidarisk ansvarligt for betaling af den bøde, som er pålagt datterselskabet, medmindre dette datterselskab, som det påhviler at afkræfte den pågældende formodning, fører tilstrækkelige beviser med henblik på at godtgøre, at dets datterselskab optræder selvstændigt på markedet (jf. i denne retning dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 29).
- 131 Selv om det er korrekt, at Domstolen i præmis 28 og 29 i dommen i sagen Stora Kopparbergs Bergslags mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, ud over ejerskab af 100 % af datterselskabets kapital, har henvist til andre omstændigheder, såsom den omstændighed, at moderselskabet ikke har bestridt at have udøvet en indflydelse på datterselskabets handelspolitik, og den omstændighed, at de to selskaber har været repræsenteret af de samme personer under den administrative procedure, forholder det sig ikke desto mindre således, at Domstolen kun har henvist til sådanne omstændigheder for at redegøre for de forskellige forhold, som Retten havde støttet sine overvejelser på, og ikke for at betinge iværksættelsen af formodningen nævnt ovenfor i præmis 129 af fremlæggelsen af yderligere indicier vedrørende moderselskabets faktiske udøvelse af indflydelse (Rettens dom af 8.10.2008, sag T-69/04, Schunk og Schunk Kohlenstoff-Technik mod Kommissionen, Sml. II, s. 2567, præmis 57).
- 132 Det skal endelig præciseres, at formodningen, der støttes på ejerskabet af hele kapitalen, kan anvendes ikke alene i den situation, hvor der foreligger en direkte forbindelse mellem moderselskabet og dets datterselskab, men ligeledes i den situation, som i det foreliggende tilfælde, hvor denne forbindelse er indirekte gennem et andet datterselskab, der er placeret imellem dem.

Kriterier, der er anvendt af Kommissionen i den anfægtede beslutning for at tilregne moderselskabet ansvaret for datterselskabets overtrædelse

- 133 Det fremgår af den anfægtede beslutning, at Kommissionen for at tilregne moderselskabet ansvaret for datterselskabets overtrædelse og derefter lade moderselskabet indgå blandt adressaterne for beslutningen sammen med datterselskabet og erklære det solidarisk ansvarlig for betalingen af den bøde, der er pålagt datterselskabet, har fulgt følgende argumentation.
- 134 Kommissionen har taget udgangspunkt i forudsætningen om, at en sådan tilregnelser kan foretages, når moderselskabet og datterselskabet indgår som en del af samme økonomiske enhed og derfor udgør én virksomhed i henhold til artikel 81 EF (jf. betragtning 374 til den anfægtede beslutning).
- 135 Det centrale forhold, som Kommissionen har støttet sig på for at fastslå, at moderselskabet og datterselskabet befinder sig i en sådan situation, er sidstnævntes manglende selvstændighed i forhold til dets adfærd på markedet (jf. betragtning 371 til den anfægtede beslutning), idet denne manglende selvstændighed er den naturlige følge af moderselskabets udøvelse af en »bestemmende indflydelse« på datterselskabets adfærd (jf. betragtning 18, 372, 373, 378, 380, 381, 383, 391, 392, 397, 399, 400, 422 og 441 til den anfægtede beslutning).
- 136 I den henseende har Kommissionen fundet, at den ikke kunne nøjes med at konstatere, at moderselskabet havde mulighed for at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd, men at det påhvilede den at godtgøre, at denne indflydelse faktisk var blevet udøvet (jf. bl.a. betragtning 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 og 400 til den anfægtede beslutning).

137 Det fremgår således bl.a. af betragtning 384 til den anfægtede beslutning, at når Kommissionen har fundet, at der ikke var grundlag for at tilregne Sepi ansvaret for den overtrædelse, der var begået af datterselskabet Cetarsa, af hvis aktiekapital Sepi dog ejede næsten 80 %, er dette begrundet i, at der ikke af Kommissionens sagsakter fremgår nogen omstændigheder, hvorefter det kunne fastslås, at Cetarsa ikke selvstændigt bestemte sin adfærd på markedet. I modsætning til det af sagsøgerne anførte (jf. præmis 82 ovenfor) skal konstateringen i den nævnte betragtning, hvorefter sagsakterne ikke indeholder »nogen former for direkte kommunikation mellem Cetarsa og Sepi om genstanden for den foreliggende sag«, ikke fortolkes således, at det er denne omstændighed i sig selv, der har bragt Kommissionen til ikke at tilregne Sepi noget ansvar. Ved denne konstatering tilsigtede Kommissionen først og fremmest at reagere på en kritik, der var fremsat af Dimon i dennes besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, og ifølge hvilken Dimon blev gjort til genstand for diskriminerende behandling i forhold til Sepi, idet sidstnævnte ikke var blevet gjort ansvarlig for datterselskabets ulovlige adfærd, selv om Sepi ligesom Dimon angiveligt havde været fuldt ud informeret om de pågældende ulovlige former for praksis. Det skal endvidere tilføjes, at Kommissionen i betragtning 384 til den anfægtede beslutning har påpeget tre yderligere hensyn med henblik på at skelne Dimons situation fra Sepis og for at begrunde sin beslutning om ikke at tilregne sidstnævnte noget ansvar.

138 På samme måde fremgår det af betragtning 18 til den anfægtede beslutning, at begrundelsen for, at Kommissionen ikke har gjort hverken Universal eller dets 100 % ejede datterselskab, Universal Leaf, ansvarlige for sidstnævntes 90 % ejede datterselskabs, Taes', ulovlige adfærd, er den, at den ikke var i besiddelse af tilstrækkelige beviser for, at de faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på sidstnævnte.

139 Det er de samme principper, Kommissionen har anvendt i forhold til sagsøgerne vedrørende perioden før maj 1998. Kommissionen har således indledningsvis bestræbt sig på at godtgøre, at sagsøgerne i fællesskab udøvede en kontrol over WWTE i fællesskab med sidstnævntes præsident og to af dennes familiemedlemmer, idet Kommissionen derved lod forstå, at de var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd (jf. betragtning 388-391 til den anfægtede beslutning).

Kommissionen har derefter forsøgt at bevise, at sagsøgerne faktisk udøvede en sådan indflydelse på WWTE's adfærd (jf. betragtning 391, 392 og 400 til den anfægtede beslutning).

- 140 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at det i det konkrete tilfælde, hvor et moderselskab ejer hele kapitalen i datterselskabet, ifølge retspraksis kan formodes, at moderselskabet faktisk udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. betragtning 372 til den anfægtede beslutning).
- 141 Kommissionen har imidlertid i det foreliggende tilfælde for at tilregne moderselskaberne, der befandt sig i en sådan situation, ansvaret for den overtrædelse, der er begået af deres datterselskab, valgt ikke at stille sig tilfreds med at henholde sig til en sådan formodning, men har også villet basere sine konklusioner på omstændigheder, der kan føre til fastlæggelse af, at moderselskaberne faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på deres datterselskab, og følgelig underbygge denne formodning (jf. bl.a. betragtning 372, 375, 376 og 378 til den anfægtede beslutning).
- 142 Det fremgår således udtrykkeligt af betragtning 18 til den anfægtede beslutning, at når Kommissionen ikke har gjort Deltafinas øverste og mellemliggende moderselskaber, dvs. Universal og Universal Leaf, ansvarlige for deres datterselskabs ulovlige adfærd til trods for den omstændighed, at de kontrollerede Deltafina 100 %, er det fordi Kommissionen ikke var i besiddelse af tilstrækkelige beviser for, at de faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på det nævnte datterselskab. Den af sagsøgerne anførte sætning i betragtning 376 til den anfægtede beslutning skal forstås på samme måde (jf. præmis 59 og 82 ovenfor). Sætningen er ganske vist udformet lidt uklart. Den kan dog ikke, hvis den læses i sammenhæng med betragtning 18 til beslutningen og indlæses i beslutningens kontekst, fortolkes således, at begrundelsen for, at Kommissionen ikke har tilregnet de to moderselskaber — eller noget andet moderselskab — noget ansvar, er fraværet af disses involvering i overtrædelsen.

- 143 Endvidere fremgår det ligeså udtrykkeligt af betragtning 18 til den anfægtede beslutning, at begrundelsen for, at Kommissionen ikke har gjort Agroexpansións mellem-liggende moderselskab, dvs. Intabex, ansvarlig for datterselskabets ulovlige adfærd, uanset at det kontrollerede Agroexpansión 100 %, er fraværet af tilstrækkelige beviser hvad angår Intabex' faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse på det nævnte datterselskab, idet dets deltagelse i datterselskabet udelukkende var af finansiel karakter (jf. endvidere betragtning 376 til den anfægtede beslutning).
- 144 Omvendt er det netop den omstændighed, at der forelå sådanne beviser i forhold til Dimon, der er Agroexpansións øverste moderselskab — i tillæg til førstnævntes ejerskab af sidstnævntes samlede kapital — der har foranlediget Kommissionen til at gøre dette moderselskab ansvarligt for overtrædelsen (jf. bl.a. betragtning 375 og 378-380 til den anfægtede beslutning).
- 145 Det er samme tilgang, Kommissionen har fulgt i sagsøgernes tilfælde hvad angår perioden fra maj 1998 til datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning. Kommissionen har således, for at gøre sagsøgerne ansvarlige for WWTE's ulovlige adfærd, ikke stillet sig tilfreds med at støtte sig på den formodning, der kan udledes af den omstændighed, at de ejede hele kapitalen i WWTE, eller i et tidsrum på blot nogle få måneder næsten den hele (jf. betragtning 375 og 393 til den anfægtede beslutning), men har også taget hensyn til visse yderligere omstændigheder, der godtgjorde, at sagsøgerne faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd (jf. betragtning 375, 396 og 398 til den anfægtede beslutning). Kommissionen har tilføjet, at der af de argumenter, der blev gjort gældende af SCC i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen med henblik på at forsøge at godtgøre, at WWTE optrådte selvstændigt på markedet, ikke kunne slutes noget (jf. betragtning 399 til den anfægtede beslutning).
- 146 Det skal præciseres, at Kommissionen har anvendt den nævnte tilgang ikke alene i forhold til de øverste moderselskaber, men også i forhold til de mellemliggende, hvilket ses i tilfældene Universal Leaf, Intabex, SCTC og TCLT, der er mellemliggende selskaber.

- 147 Endelig bemærkes, at Kommissionen i sin besvarelse af et af de skriftlige spørgsmål, som Retten havde stillet, samt under retsmødet har bekræftet, at den i den anfægtede beslutning i forhold til de datterselskaber, der blev kontrolleret 100 % af deres moderselskaber, havde valgt ikke at stille sig tilfreds med at støtte sig på den formodning, der er omhandlet i præmis 129, 130 og 140 ovenfor, med henblik på at tilregne moderselskaberne ansvaret for den overtrædelse, der var begået af de nævnte datterselskaber, men også ville tage hensyn til yderligere omstændigheder, der viste en faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse. Kommissionen har i det væsentlige begrundet denne tilgang med den omstændighed, at den havde fundet det klogere, henset til gældende retspraksis på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning, at fastslå moderselskabernes ansvar på et sådant »dobbelt grundlag«.

Andet led af det første anbringende

- 148 Indledningsvis skal det første anbringendes andet led undersøges, hvormed sagsøgerne har gjort gældende, at Kommissionen ikke i tilstrækkeligt omfang har begrundet sin beslutning om at tilregne dem ansvaret for WWTE's konkurrencebegrænsende adfærd.
- 149 Det fremgår af fast retspraksis, at den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 253 EF, skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt, indholdet af de anførte grunde samt den interesse, som retsaktens adressater samt andre, der må anses for umiddelbart og individuelt berørt af retsakten, kan have i begrundelsen. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet om, hvorvidt en beslutnings begrundelse opfylder kravene efter artikel 253 EF, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder

på det pågældende område (jf. Domstolens dom af 2.4.1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 63 og den deri nævnte retspraksis, og Rettens dom af 4.7.2006, sag T-304/02, Hoek Loos mod Kommissionen, Sml. II, s. 1887, præmis 58).

- 150 Det er ligeledes fast retspraksis, at når en beslutning om anvendelse af artikel 81 EF er rettet til flere adressater og medfører et spørgsmål om, hvem der bærer ansvaret for overtrædelsen, skal den indeholde en tilstrækkelig begrundelse i forhold til hver af adressaterne, navnlig i forhold til de af dem, som i henhold til beslutningen skal bære byrden for overtrædelsen (Rettens dom af 28.4.1994, sag T-38/92, AWS Benelux mod Kommissionen, Sml. II, s. 211, præmis 26, og af 27.9.2006, sag T-330/01, Akzo Nobel mod Kommissionen, Sml. II, s. 3389, præmis 93).
- 151 I det foreliggende tilfælde fremgår det af resuméet i præmis 25-40 ovenfor af den del af den anfægtede beslutning, der vedrører adressaterne for denne, og af konstateringerne ovenfor i præmis 133-146, at Kommissionen i den nævnte beslutning har givet en tilstrækkelig begrundelse for sin beslutning om at tilregne sagsøgerne ansvaret for den overtrædelse, WWTE har begået. Kommissionen har således under henvisning til Domstolens og Rettens praksis fremført de principper, den agtede at anvende for at fastlægge adressaterne. Mere konkret hvad angår sagsøgerne har Kommissionen sondret mellem to perioder, hvor den første løber fra 1995 til maj 1998 og den anden fra sidstnævnte tidspunkt til tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning. Hvad angår den første periode har Kommissionen, efter at have anført, at WWTE på daværende tidspunkt var underlagt fælles kontrol dels af sagsøgerne, dels af WWTE's præsident og to af dennes familiemedlemmer, fundet, at den var i besiddelse af beviser, der godtgjorde, at sagsøgerne faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd, og har fremlagt disse beviser. Hvad angår den anden periode har Kommissionen indledningsvis anført, at sagsøgerne på daværende tidspunkt ejede næsten hele aktiekapitalen i WWTE (i nogle måneder), derefter hele aktiekapitalen, og følgelig havde enekontrollen med selskabet. Kommissionen har derefter fundet, at det var blevet fastslået, at sagsøgerne faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's handelspolitik, idet Kommissionen i den henseende ikke alene støttede sig på den formodning, der hidrører fra ejerskabet af hele (eller næsten hele) aktiekapitalen i datterselskabet, men også på visse yderligere omstændigheder, der underbygger

den nævnte formodning. Kommissionen har endelig fundet, at ingen af de af SCC anførte argumenter i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen kunne føre til en modsat konklusion.

¹⁵² Følgelig skal det første anbringendes andet led forkastes som ugrundet.

Lovligheden af den af Kommissionen anvendte metode i den foreliggende sag og det andet anbringende

¹⁵³ Lovligheden af den af Kommissionen i det foreliggende tilfælde anvendte metode i henhold til artikel 81, stk. 1, EF og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 med henblik på at afgøre, om der er grundlag for at tilregne et moderselskab ansvaret for den overtrædelse, der er begået af dets datterselskab, således som denne metode er beskrevet i præmis 134-136, 140, 141 og 146 ovenfor, skal bedømmes.

¹⁵⁴ I den henseende er det tilstrækkeligt at konstatere, at den nævnte metode — med forbehold af spørgsmålet om, hvorvidt den er blevet anvendt korrekt i forhold til sagsøgerne, et spørgsmål, der vil blive undersøgt nedenfor — er fuldstændig i overensstemmelse med de principper, der er fastlagt i retspraksis på området, og som er omtalt i præmis 122-132 ovenfor.

- 155 Kommissionen har ganske vist hvad angår det særlige tilfælde, hvor et moderselskab ejer hele kapitalen i det datterselskab, der har overtrådt de fællesskabsretlige konkurrenceregler, af forsigtighedshensyn ikke støttet sig udelukkende på den formodning, der er knæsat i retspraksis (jf. præmis 129 og 130 ovenfor), med henblik på at godtgøre, at moderselskabet faktisk udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabets handelspolitik, men har ligeledes taget hensyn til andre omstændigheder for at bekræfte en sådan udøvelse. Kommissionen har imidlertid på denne måde under fuld respekt af det grundlæggende begreb om økonomisk enhed, der danner grundlaget for hele retspraksis vedrørende spørgsmålet om at henføre ansvaret for overtrædelser til juridiske personer, der udgør en og samme virksomhed, alene skærpet kravene til det bevis, der var nødvendigt for, at den kunne anse det for fastslået, at betingelsen vedrørende den faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse var opfyldt.
- 156 Det er vigtigt at bemærke, at når Kommissionen i en sag vedrørende en overtrædelse, der implicerer flere forskellige virksomheder, inden for de rammer, der er fastsat af retspraksis, vedtager en bestemt metode for at afgøre, om der er grundlag for at gøre både de datterselskaber, der faktisk har begået overtrædelsen, og deres moderselskaber ansvarlige, bør Kommissionen bortset fra særlige omstændigheder med henblik herpå basere sig på de samme kriterier i forhold til alle virksomhederne.
- 157 Kommissionen er nemlig forpligtet til at overholde ligebehandlingsprincippet, der ifølge fast retspraksis kræver, at ensartede situationer ikke behandles forskelligt, og forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre forskelsbehandlingen er objektivt begrundet (Domstolens dom af 13.12.1984, sag 106/83, Sermide, Sml. s. 4209, præmis 28, og Rettens dom af 14.5.1998, sag T-311/94, BPB de Eendracht mod Kommissionen, Sml. II, s. 1129, præmis 309).
- 158 Det må konstateres, at Kommissionen i øvrigt deler dette synspunkt, når den i betragtning 384 til den anfægtede beslutning oplyser, at »selv om de nærmere omstændigheder, der kan medføre, at et moderselskab [af Kommissionen] anses for ansvarligt

for datterselskabets adfærd, kan variere fra en sag til en anden, vil der imidlertid ikke være tale om en tilsidesættelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling, så længe principperne vedrørende ansvar anvendes på sammenhængende vis«.

- 159 Det fremgår af konstateringerne i præmis 137-139 og 142-145 ovenfor, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har anvendt de samme principper i forhold til alle de berørte moderselskaber for at afgøre, om der var grundlag for at tilregne dem ansvaret for de overtrædelser, der er begået af deres datterselskaber. Der er i særdeleshed ikke noget, der tyder på, at Kommissionen i denne henseende — i modsætning til det af sagsøgerne anførte — har behandlet disse selskabers situation forskelligt fra Universals, Universal Leafs, Sepis og Intabex'.
- 160 Følgelig skal det andet anbringende vedrørende tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet forkastes som ugrundet.

Spørgsmålet, om der foreligger en enkelt økonomisk enhed mellem sagsøgerne og WWTE

- 161 Det står herefter tilbage at undersøge, om Kommissionen i forhold til hver enkelt af sagsøgerne har anvendt de kriterier korrekt, der er omtalt i præmis 134-136, 140, 141 og 146 ovenfor, med henblik på at konkludere, at der foreligger en enkelt økonomisk enhed mellem sagsøgerne og WWTE, og følgelig gøre disse solidarisk ansvarlige for overtrædelserne og for betalingen af bøden og lade dem figurere blandt adressaterne for den anfægtede beslutning. Det skal i givet fald derefter undersøges, om de af sagsøgerne anførte overvejelser, som gengivet i præmis 74-79 ovenfor, underbygger deres påstand om, at WWTE optrådte selvstændigt på markedet i perioden for overtrædelserne.

- 162 Der skal, som Kommissionen har gjort det i den anfægtede beslutning, sondres mellem to perioder, hvor den første løber fra den 13. marts 1996, der er datoen for påbegyndelsen af forarbejdningsvirksomhedernes kartel, til den 5. maj 1998, og den anden fra sidstnævnte dato til datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning.

Perioden fra den 13. marts 1996 til den 5. maj 1998

- 163 Det er lagt til grund mellem parterne, og det fremgår af sagen, herunder særligt af omstændighederne, der er omtalt i betragtning 388-390 til den anfægtede beslutning og som gengivet i præmis 34 ovenfor, at WWTE i perioden fra den 13. marts 1996 til den 4. maj 1998 inklusive blev kontrolleret i fællesskab af dels SCC, dvs. af TCLT og SCTC som mellemstillede selskaber, dels præsidenten for WWTE og to medlemmer af dennes familie.
- 164 I modsætning til det af sagsøgerne anførte udelukker et sådant tilfælde på ingen måde, at betingelsen vedrørende muligheden for at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. præmis 128 ovenfor) kan være opfyldt. Det er især ikke nødvendigt, at der foreligger en situation, hvor moderselskabet har enekontrol over sit datterselskab.
- 165 Når en virksomhed er underlagt kontrol fra to eller flere andre virksomheder eller personer i fællesskab, har disse virksomheder eller personer pr. definition mulighed for at udøve en bestemmende indflydelse på den førstnævnte virksomhed. Dette er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at tilregne dem ansvaret for den overtrædelse af konkurrencereglerne, der er begået af den virksomhed, de kontrollerer i fællesskab, henset til, at en sådan tilregning yderligere kræver, at betingelsen vedrørende faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse er opfyldt (jf. præmis 128 ovenfor). Hvis dette er tilfældet, kan de forskellige virksomheder eller personer, der udøver kontrollen i fællesskab, gøres ansvarlige for deres datterselskabs ulovlige adfærd, således som det

er belyst i Rettens dom af 27. september 2006 i sagen Avebe mod Kommissionen (sag T-314/01, Sml. II, s. 3085), hvori Retten har fastslået, at Kommissionen med rette i sin beslutning havde tilregnet to selskaber, der hver ejede 50 % af aktiekapitalen i et datterselskab, og som i fællesskab forestod dets forretningsmæssige ledelse, ansvaret for det nævnte datterselskabs ulovlige adfærd. Hvis det fremgår, at kun en af de virksomheder eller personer, der har den fælles ledelse, faktisk udøver en bestemmende indflydelse på deres datterselskabs adfærd, eller hvis andre særlige omstændigheder begrundet det, kan Kommissionen gøre denne virksomhed eller person alene solidarisk ansvarlig for overtrædelsen, der er begået af datterselskabet.

¹⁶⁶ Hvis det i den foreliggende sag kan fastslås, således som Kommissionen med rette har understreget i sine skriftlige indlæg, at sagsøgerne i perioden fra den 13. marts 1996 til den 4. maj 1998 inklusive faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd, indebærer dette under alle omstændigheder nødvendigvis, at de var i stand til at gøre det.

¹⁶⁷ Det vigtigste spørgsmål, der skal afklares, er således, om de forhold, der af Kommissionen er lagt til grund i den anfægtede beslutning, i tilstrækkelig grad godtgør, at sagsøgerne i den omhandlede periode faktisk udøvede en sådan indflydelse.

¹⁶⁸ I den henseende kan med det samme forkastes som ugrundet det argument, hvorpå sagsøgerne har bygget en stor del af deres argumentation, og hvorefter Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad har godtgjort, at de havde givet WWTE instruks om at begå overtrædelsen, eller at de var direkte involveret i den.

- 169 Som anført i præmis 127 ovenfor, er det ikke den omstændighed, at der i forholdet mellem moderselskabet og datterselskabet er tale om tilskyndelse til overtrædelsen, og endnu mindre førstnævntes inddragelse i den nævnte overtrædelse, men den omstændighed, at de udgør en samlet virksomhed i artikel 81 EF's forstand, som giver Kommissionen mulighed for at rette den beslutning, hvorved der pålægges en bøde, til moderselskabet. Af de grunde, der er fremført i præmis 142 ovenfor, kan denne konstatering ikke drages i tvivl af den af sagsøgerne anførte sætning i betragtning 376 til den anfægtede beslutning (jf. præmis 59 og 82 ovenfor).
- 170 Endvidere forkastes sagsøgernes argument om, at den bestemmende indflydelse, som et moderselskab skal udøve for at kunne tilregnes ansvaret for den overtrædelse, der er begået af dets datterselskab, skal omhandle aktiviteter, der vedrører datterselskabets handelspolitik i snæver betydning, og som klart er direkte knyttet til den nævnte overtrædelse, i det foreliggende tilfælde køb af råtabak (jf. præmis 60, 69, 73 og 77 ovenfor).
- 171 Som allerede anført i præmis 126 ovenfor, skal — for at det kan fastslås, om et datterselskab selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet — de samlede relevante omstændigheder vedrørende de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem datterselskabet og moderselskabet tages i betragtning, hvilke omstændigheder kan variere fra sag til sag og derfor ikke kan gøres til genstand for en udtømmende opregning.
- 172 De omstændigheder, som Kommissionen har støttet sig på i den anfægtede beslutning, for at konkludere, at sagsøgerne i den omhandlede periode faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd på markedet, er omtalt i betragtning 391 til denne beslutning og vedrører tre forskellige kategorier.

— V's funktioner inden for Standard-koncernen

- 173 Kommissionen har for det første påberåbt sig visse omstændigheder vedrørende V's funktioner i gruppen Standard.
- 174 Det må konstateres, at V. i hvert fald fra begyndelsen af perioden for overtrædelsen, således som sagsøgerne har oplyst i besvarelsen af Kommissionens anmodning om oplysninger i forbindelse med den administrative procedure, og således som de har bekræftet i deres skriftlige indlæg, var et af de fire medlemmer af WWTE's bestyrelse. I samme besvarelse har sagsøgerne præciseret, at V. i forskellige perioder i tiden fra den 30. september 1989 ligeledes havde været medlem af bestyrelsen i fire andre af Standard-koncernens datterselskaber, der var etableret i Italien og Grækenland. Disse oplysninger harmonerer fuldstændigt med sagsøgernes erklæring i deres besvarelse af klagepunktsmeddelelsen og som gentaget i deres replik, hvorefter V. havde en »repræsenterende rolle i Europa«, der konkretiseredes ved dennes medlemskab af bestyrelsen i disse forskellige datterselskaber, og hvorefter V. i Europa var betroet »koordineringen af salget af forarbejdet tobak ved mellemkomst fra netværket for internationalt salg i SCC«.
- 175 Det må ligeledes konstateres, at sagsøgerne ikke har bestridt Kommissionens erklæring i betragtning 391 til den anfægtede beslutning, hvorefter V. havde et »overordnet ansvar for aktiviteterne i [Standard-]koncernen i Europa«. De har begrænset sig til at gøre gældende dels, at V.'s situation ikke er sammenlignelig med de ledende personer, der er omhandlet i Rettens dom i sagen ABB Asea Brown Boveri mod Kommissionen, nævnt i præmis 64 ovenfor, hvorfor Kommissionen ikke kan argumentere ud fra den dom, dels, at den nævnte erklæring er meget generel og ikke godtgør, at SCTC har givet instruks til WWTE om at følge en konkurrencebegrænsende adfærd. Det skal tilføjes, at sagsøgerne selv i stævningen har henvist til V. som den »ansvarlige leder af gruppens aktiviteter i Europa«.

- 176 Sagsøgerne har heller ikke i deres skriftlige indlæg bestridt Kommissionens erklæring, der ligeledes fremgår af betragtning 391 til den anfægtede beslutning, om, at V. handlede som repræsentant for SCC og var »ansvarlig for forbindelserne mellem WWTE og dets moderselskaber«. De begrænser sig til på ny at gøre gældende, at denne erklæring er meget generel og ikke godtgør, at de skulle have givet instrukser til WWTE om at følge en konkurrencebegrænsende adfærd.
- 177 V. var ganske vist ikke ansat hos nogen af sagsøgerne — men hos SCTL, der er SCTC's 100 % ejede datterselskab — og var ikke omtalt på listen over »overordnede ledere« eller »ledere« i SCC, der af sidstnævnte var blevet sendt til Kommissionen i forbindelse med den administrative procedure. Desuagtet var de funktioner og det ansvar, som V. udøvede i Standard-koncernen, på meget højt niveau, især i det omfang disse vedrørte den ene af denne concerns to vigtigste aktivitetssektorer og det samlede europæiske område.
- 178 Betydningen af V.'s rolle i Standard-koncernen understreges endvidere af den omstændighed, at V. i SCC's årsberetninger fra 1999 til 2001 er betegnet som »vicepræsident og regional direktør — Europa« for selskabets tobaksenhed. Sagsøgernes erklæring om, at denne titel ikke eksisterede i virkeligheden og alene var blevet givet V. med det formål at højne dennes image, er ikke troværdig.
- 179 Henset til disse forskellige omstændigheder, kunne V. med rimelighed anses for at være en del af ledelsen i Standard-koncernen. Følgelig har Kommissionen med rette fundet, at der eksisterede en direkte forbindelse mellem denne concerns øverste moderselskab, i det foreliggende tilfælde SCC, og V.
- 180 Denne omstændighed udgør, i tillæg til det forhold, at V. var et af de fire medlemmer af WWTE's bestyrelse, et stærkt indicium for SCC's faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd på markedet.

— Referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996

- 181 For det andet har Kommissionen støttet sig på referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996, hvilket blev udarbejdet på både spansk og engelsk.
- 182 I den henseende bemærkes, at det fremgår af visse passager af dette referat i punkt 2, benævnt »Procedure vedrørende bestyrelsens møder«, at de to medlemmer af WWTE's bestyrelse, der var udpeget af Standard-koncernen, på det pågældende møde understregede, at det nævnte selskab ikke kunne agere uafhængigt af SCTC. Således anførte V. anført, at selv om WWTE havde sin »egen identitet eller var en egen enhed«, var selskabet »også SCTC's datterselskab« og burde derfor »overholde kulturen i SCTC«. C. fremhævede for sit vedkommende, at »uanset om alle medlemmerne af bestyrelsen [i WWTE havde] beføjelser og ansvar, [var de] ikke frit stillet i forhold til alle beslutninger og [skulle] i adskillige tilfælde søge råd hos SCTC's overordnede instanser«.
- 183 Det fremgår af andre passager i referatet, at WWTE vedrørende en række spørgsmål og udgifter skulle konsultere SCTC eller opnå dets forudgående godkendelse.
- 184 I punkt 3, benævnt »Procedurer for salg«, omtales således for det første, at »der ikke må eksporteres noget tobak uden at vedlægge en formular med dobbelt underskrift, hvis format vil blive udarbejdet efter [F's] besøg [en af de personer, der var indbudt til at deltage i det pågældende møde i WWTE's bestyrelse] i Godalming [sædet for SCTC's aktiviteter i Det Forenede Kongerige] i denne uge«, og at»[d]enne formular skal udfyldes af [D., et af medlemmerne af WWTE's bestyrelse] efter godkendelse af alle de relevante oplysninger hos A. i Godalming«.

- 185 For det andet oplyses følgende om finansieringen på lang sigt: »Vi er blokeret i øjeblikket, eftersom vi efter SCTC's instrukser ikke er i stand til at belåne aktiverne.« Det fremgår endvidere, at F. vil komme til Godalming for at undersøge dette spørgsmål bl.a. med M. Det skal præciseres, at sidstnævnte i perioden for overtrædelsen var »leder« og vicepræsident i SCC samt dettes finanschef.
- 186 For det tredje nævnes i en oversigt i referatets punkt 10 en række investeringsprojekter, der krævede »SCTC's endelige godkendelse«. Hvad angår det største projekt, i det foreliggende tilfælde konstruktionen af en ny lagerbygning, bemærkede V. og M., at »det kunne blive meget vanskeligt at få godkendt denne udgift af SCTC i det næste regnskabsår«. I samme punkt 10 er noteret, at en investering vedrørende overførsel af »hjørnestene« fra et driftsområde til et andet »sandsynligvis meget snart ville blive godkendt af SCTC, henset til det påtrængende behov for projektet«.
- 187 De elementer, der er gengivet i præmis 182-186 ovenfor, udgør stærke indicier for SCTC's effektive udøvelse af en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd på markedet. Sagsøgernes anbringende om, at SCTC alene blev konsulteret — og ikke skulle give sin godkendelse — vedrørende forespørgsler uden for området for køb af råtabak, dvs. bl.a. vedrørende salg af forarbejdet tobak, er uden relevans af de grunde, der er anført i præmis 170 og 171 ovenfor. Hvad angår deres påstand om, at SCTC's forhåndsgodkendelse alene krævedes i tilfælde af ekstraordinære udgifter, mangler denne faktisk grundlag, idet oversigten i referatets punkt 10 om investeringsprojekter viste omkostninger på mellem 1 220 og 1 056 911 amerikanske dollars (USD), herunder så små beløb som 4 800, 5 600 og 6 504 USD.
- 188 Den konklusion, der fremgår af præmis 187 ovenfor, er underbygget af andre oplysninger i det pågældende mødereferat. Det fremgår således af dettes punkt 4, at den

adfærdskodeks, SCTC's personale var underlagt, ligeledes skulle anvendes i forhold til WWTE's personale, i hvilken forbindelse det, efter visse indvendinger fra WWTE's præsident, blev besluttet at oversætte kodeksen fra engelsk til spansk. Endvidere fremgår det af punkt 7 i det nævnte referat, at WWTE's bestyrelse havde gennemgået SCTC's økonomiske og forretningsmæssige situation.

- 189 Det skal ligeledes bemærkes, at det pågældende referat indeholder oplysning om, at WWTE's bestyrelse havde forberedt strategien for køb af råtabak i forbindelse med høsten 1996 i Spanien. I den sammenhæng omtales udtrykkeligt mødet i forarbejdningens virksomhedernes kartel den 13. marts 1996 i Madrid med følgende ordlyd:

»For nogle dage siden blev der afholdt et møde i Madrid med deltagelse af alle købervirksomhederne i et forsøg på at blive enige om flere aftaler vedrørende strategien for indgåelse af kontrakterne for høsten [1996]. I en meget anspændt atmosfære var de eneste mundtlige aftaler, der blev indgået:

1. Minimumspris på 3 [spanske pesetas (PTAS)]/kg for FCV [flue cured Virginia].
2. Alle selskabernes planer vedrørende middelprijs blev fremlagt.

Desværre kunne der ikke indgås nogen aftale om fordelingen af spansk tobak mellem de fire købervirksomheder.«

190 Det fremgår således, at de repræsentanter for Standard-koncernen, der var medlemmer af WWTE's bestyrelse, var informeret om forarbejdningens virksomhedernes kartels praksis. Endvidere fremgår det af andre elementer i Kommissionens sagsakter — som beskrevet mere detaljeret i præmis 192 og 193 nedenfor — at V. ud over møderne i WWTE's bestyrelse blev holdt personligt informeret om visse forhold i kartellet. Det er mellem parterne lagt til grund, at de nævnte repræsentanter ikke på noget tidspunkt har givet udtryk for deres modstand mod disse former for praksis, og at SCC — til trods for risikoen for med en sådan adfærd at blive udsat for retsforfølgning eller krav om erstatning fra tredjemand — ikke i forhold til WWTE tog nogen skridt med henblik på at forhindre, at dette fortsatte sin deltagelse i overtrædelser. Kommissionen kunne derfor med rette udlede, at SCC stiltiende godkendte den nævnte deltagelse, og konkludere, at en sådan handle måde udgjorde et yderligere indicium for udøvelse af en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd.

— Telefaxerne fra WWTE's præsident til V.

191 For det tredje har Kommissionen påberåbt sig fire telefaxer, der er sendt fra WWTE's præsident, S., til V.

192 I den første telefax af 28. oktober 1996, der er sendt til SCTC med V. som modtager, har S. oplyst sidstnævnte om bl.a. resultatet af købene af tobak i året 1996 og de gennemsnitspriser, de spanske forarbejdningens virksomheder betalte, hvorved V. blev oplyst om visse nærmere detaljer vedrørende forarbejdningens virksomhedernes kartel. I den anden telefax, der er dateret den 6. oktober 1997 og sendt til »Standard Commercial — UK« — hvor denne reference sandsynligvis skal forstås som SCTC, der havde aktiviteter i Det Forenede Kongerige (jf. præmis 184 ovenfor) og var moderselskab til det selskab, hvor V. var ansat (jf. præmis 177 ovenfor) — har S. givet detaljerede oplysninger om et møde, der blev afholdt mellem WWTE, Cetarsa og Agroexpansión i slutningen af september måned samme år, og på hvilket selskaberne enedes om at

udveksle oplysninger om priser og mængder for køb af råtabak. Ved den tredje telefax, der er dateret den 8. oktober 1997 og sendt til »Standard Commercial — UK«, har S. sendt en kopi til V. af en skrivelse, som han samme dag har sendt til præsidenten for Cetarsa, og i hvilken han beklager sig over den omstændighed, at sidstnævnte ikke overholder de prisaftaler, der er indgået af forarbejdningsvirksomhederne. Endelig i den fjerde telefax, der er dateret den 10. oktober 1997 og sendt til »Standard Commercial — UK«, har S. givet oplysninger om den mængde råtabak, forarbejdningsvirksomhederne har købt, og om priserne herfor.

- ¹⁹³ Af de grunde, der er redegjort for i præmis 190 ovenfor, kan det med rette siges, at den omstændighed — i øvrigt ikke bestridt af sagsøgerne — at V. blev holdt personligt informeret af WWTE's præsident om forskellige forhold i forarbejdningsvirksomhedernes kartel, kan anses for et yderligere indicium for, at SCC har udøvet en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd.

— Konklusion vedrørende perioden fra den 13. marts 1996 til den 5. maj 1998

- ¹⁹⁴ Det fremgår af de anførte betragtninger i præmis 173-193 ovenfor, at Kommissionen i tilstrækkelig grad har godtgjort, at SCC og SCTC i perioden fra den 13. marts 1996 til den 4. maj 1998 inklusive faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd.

- ¹⁹⁵ Til gengæld må det fastslås, således som sagsøgerne med rette har understreget, at ingen af de omstændigheder, som Kommissionen har anført i den anfægtede beslutning, berettiger til at konkludere, at TCLT — der ifølge sagsøgerne er et selskab uden

egne aktiviteter, og hvis deltagelse i WWTE udelukkende er af finansiel karakter — i den nævnte periode faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd på markedet. Disse omstændigheder vedrører udelukkende SCC og SCTC.

¹⁹⁶ Hvad angår den omstændighed, at TCLT var WWTE's største kunde fra 1996 til 1999, kan Retten ikke tage denne i betragtning, eftersom det først er i svarskriftet, at Kommissionen for første gang har gjort den gældende for at forsøge at kunne tilregne TCLT ansvaret for dets datterselskabs ulovlige adfærd. Endvidere fremgår det af referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996, at det alene var af regnskabs- og skattemæssige grunde, at TCLT blev tillagt køb af forarbejdet tobak hos WWTE: »[F]ør i tiden [bogførte WWTE disse køb som TCLT's køb] med henblik på at registrere en indtægt i WWTE's regnskaber.« Der er ikke materielt foregået nogen levering af forarbejdet tobak til TCLT. Under alle omstændigheder er den nævnte omstændighed, selv om den kan indikere, at TCLT interesserede sig for WWTE's forretningspolitik, ikke i sig selv tilstrækkelig til at fastslå, at TCLT faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd.

¹⁹⁷ Det følger heraf, at Kommissionen ikke med rette kunne tilregne TCLT WWTE's ulovlige adfærd i perioden fra den 13. marts 1996 til den 4. maj 1998 inklusive, og følgelig ikke hvad angår den samme periode gøre selskabet solidarisk ansvarlig for betalingen af bøden.

Perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning

- 198 Henset til de omstændigheder, der er nævnt i betragtning 393 til den anfægtede beslutning (jf. de tre første led i præmis 38 ovenfor), kan det lægges til grund, at sagsøgerne fra den 5. maj 1998 til oktober 1998 ejede næsten hele kapitalen i WWTE og derefter hele kapitalen indtil datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning.
- 199 Hertil kommer, at sagsøgerne fra den 5. maj 1998 havde det nødvendige flertal til at kunne vedtage beslutninger på WWTE's generalforsamling (betragtning 394 til den anfægtede beslutning), og at WWTE's bestyrelse omfattede to nye medlemmer, der var udpeget på WWTE's generalforsamling som afløser for de medlemmer, der repræsenterede de tidligere minoritetsaktionærer.
- 200 Henset til de i præmis 198 og 199 ovenfor fremlagte omstændigheder, står det klart, at sagsøgerne fra den 5. maj 1998 var i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd. Sagsøgerne har i øvrigt i deres skriftlige bemærkninger udtrykkeligt anerkendt dette.
- 201 Det skal derfor undersøges, om betingelsen vedrørende den faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse for så vidt angår perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning var opfyldt i forhold til hver af sagsøgerne, således som Kommissionen har hævdet.
- 202 I den henseende bemærkes, at Kommissionen efter at have forsvaret en anden opfattelse i sine skriftlige bemærkninger (jf. præmis 105 ovenfor) som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten har medgivet, at den i den anfægtede beslutning i forhold til

de datterselskaber, der blev kontrolleret 100 % af deres moderselskaber, havde valgt ikke at stille sig tilfreds med at støtte sig på den formodning, der er omhandlet i præmis 129, 130 og 140 ovenfor, med henblik på at tilregne sidstnævnte ansvaret for den overtrædelse, der var begået af de nævnte datterselskaber, men også ønskede at tage hensyn til yderligere omstændigheder, der godtgør faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse (jf. præmis 118 og 147 ovenfor). Det fremgår af flere betragtninger til den anfægtede beslutning, at det er den fremgangsmåde, Kommissionen har tilsigtet at følge i sagen (jf. præmis 141-145 ovenfor).

- ²⁰³ Det skal derfor undersøges, om de omstændigheder, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning, i tilstrækkelig grad godtgør, at sagsøgerne i den omhandlede periode faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd. Disse omstændigheder er beskrevet i betragtning 396 og 398 til den anfægtede beslutning og i fodnote 313 og 314 i denne beslutning.

— V's rolle i indgåelsen af dyrkningskontrakter

- ²⁰⁴ Det første element, der er gjort gældende af Kommissionen, er den omstændighed, der er nævnt i betragtning 396 til den anfægtede beslutning, at V. fra 1998 »spiller [...] en rolle i indgåelsen af dyrkningskontrakter mellem WWTE og producentgrupperne«. Fodnote 313 i den anfægtede beslutning henviser i den henseende til et notat fra begyndelsen af 1998 fra SCTC's eksekutivkomité til V. vedrørende »spanske leveringskontrakter af længerevarende gyldighed«.

- 205 Det må konstateres, at det nævnte notat faktisk havde til formål at autorisere V. — udpeget i sin egenskab af »regional direktør Europa« — til at »indgå leveringskontrakter med landbrugerne med henblik på levering af tobak til [WWTE]«. Samme notat giver meget præcise indikationer om vilkårene for V's indgåelse af kontrakterne og i særdeleshed om de mængder, der skal aftages, købspriserne, bonus for kvalitet og forskud, der kan gives producenterne, samt om »forsku­ds­garantier«, der kan kræves af sidstnævnte.
- 206 Ovennævnte notat godtgør klart, bortset fra det forhold, at det modsiger sagsøgernes erklæring om, at V. udelukkende beskæftigede sig med salg af forarbejdet tobak, at SCTC spillede en aktiv rolle i politikken for WWTE's køb af rå­to­bak og følgelig faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på sidstnævntes adfærd på markedet.
- 207 Notatet tillader endvidere at fastslå, at SCC faktisk udøvede en sådan indflydelse. I den henseende må det konstateres, at det skulle undertegnes af H., der var bestyrelsesformand og generaldirektør i dette selskab, og C., der var et af eksekutivkomitéens tre medlemmer. Endvidere var V., der således var givet beføjelser til at indgå visse kontrakter om levering af rå­to­bak, stadig på dette tidspunkt samtidig medlem af WWTE's bestyrelse og direkte knyttet til SCC, hvor han var en af vicepræsidenterne (jf. præmis 174-179 ovenfor).
- 208 Der kan ikke sås tvivl om disse konstateringer med sagsøgernes argument om, at de overtrædelser, der er genstand for den anfægtede beslutning, alene vedrørte dyrkningskontrakter med et års gyldighed, når kontrakterne, der er omtalt i SCTC's eksekutivkomité's notat fra 1998, var gyldige i tre år eller mere. For at tilregne et moderselskab datterselskabets ulovlige adfærd er der ikke behov for noget bevis for, at

moderselskabet har indflydelse på datterselskabets politik på det specifikke område, der har været genstand for overtrædelsen (jf. præmis 170 og 171 ovenfor).

- 209 Af samme grunde som de i præmis 168 og 169 ovenfor anførte er sagsøgernes argument om, at de spanske leveringskontrakter af længerevarende gyldighed ikke godtgør, at de havde givet WWTE instruks om at begå overtrædelsen, heller ikke relevant.

— WWTE's manual

- 210 Det andet element, der er gjort gældende af Kommissionen, er den omstændighed, der er gengivet i betragtning 398 til den anfægtede beslutning, at WWTE's manual fastsætter, at »præsidenten sammen med indkøbschefen er direkte ansvarlig for [proceduren for indgåelse af kontrakter] efter forudgående bemyndigelse fra moderselskabet, der hvert år i marts måned godkender budgettet for produktionsåret«.
- 211 I den henseende må det konstateres, at det i henhold til denne bestemmelse ifølge sagsøgernes egne forklaringer tilkommer SCTC i forbindelse med proceduren for den årlige godkendelse af WWTE's budget og inden påbegyndelsen af proceduren for indgåelse af kontrakter at bemyndige sidstnævnte til det maksimale omfang for køb af råtabak i Spanien (jf. præmis 73 ovenfor). Det tilkommer med andre ord SCTC at godkende budgettet til køb af råtabak, inden præsidenten for WWTE kan påbegynde proceduren for indgåelse af kontrakter. Den omstændighed bekræfter klart, at SCTC faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd på markedet.

- 212 Hvad angår sagsøgernes argument om, at WWTE's manual ikke har nogen bevismæssig værdi i forhold til perioden fra den 5. maj 1998 til 2000, eftersom den daterer sig fra det sidstnævnte år, er det tilstrækkeligt at anføre, at den nævnte manual udgør et bevis, der supplerer notatet fra SCTC's eksekutivkomité til V., nævnt i præmis 204 ovenfor, som allerede fastslår WWTE's manglende forretningsmæssige selvstændighed fra 1998 (jf. præmis 206 og 207 ovenfor).
- 213 Endelig hvad angår sagsøgernes argument om, at WWTE's manual ikke i tilstrækkelig grad beviser, at SCTC har givet instruks til WWTE om at følge en konkurrencebe-grænsende adfærd, skal dette forkastes af samme grunde som dem, der er redegjort for i præmis 168 og 169 ovenfor.

— Referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 20. januar 2000

- 214 Det tredje element, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning, er den omstændighed, der er nævnt i fodnote 314 i beslutningen, at det fremgår af referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 20. januar 2000, at dette selskabs akti-vitetsprogram for skatteåret 2001 blev godkendt »med forbehold for ændringsforslag fra moderselskabet«, dvs. SCTC ifølge sagsøgernes egne oplysninger.
- 215 Dette element bekræfter, at SCTC faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd.

216 Det skal bemærkes, at mødereferatet, der er omtalt i præmis 214 ovenfor, indeholder andre oplysninger, der godtgør, at WWTE's handelspolitik blev kontrolleret af visse af dets moderselskaber. Det nævnes således i referatet, at »[V.] [havde] bekræftet, at han ville påtage sig at sende dyrkningsplanen til Wilson [dvs. det sted, hvor sædet for SCC og SCTC lå], og at han [havde] tillid til, at den ville blive godkendt i marts«.

— Konklusion vedrørende perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelse af den anfægtede beslutning

217 Det fremgår af de omstændigheder, der er omtalt i præmis 204-216 ovenfor, sammenholdt med SCC' og SCTC's ejerskab af næsten den hele og senere hele WWTE's kapital i den pågældende periode, at Kommissionen i tilstrækkelig grad har fastslået, at de to førstnævnte selskaber i denne periode faktisk udøvede en bestemmende indflydelse på WWTE's adfærd.

218 Derimod må det fastslås, således som sagsøgerne med rette har understreget, at ingen af de omstændigheder, som Kommissionen har anført i den anfægtede beslutning, berettiger til at konkludere, at TCLT i perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelse af den anfægtede beslutning faktisk udøvede en sådan indflydelse. I den henseende kan Kommissionen ikke støtte sig alene til den omstændighed, at TCLT ejede hele WWTE's kapital, idet TCLT i så fald bliver behandlet diskriminerende i forhold til Intabex (jf. præmis 143 ovenfor) og i forhold til Universal og Universal Leaf (jf. præmis 142 ovenfor).

219 Det følger heraf, at Kommissionen ikke med rette kunne tilregne TCLT WWTE's ulovlige adfærd i perioden, der er omtalt i præmis 218 ovenfor, og følgelig ikke hvad angår den samme periode gøre selskabet solidarisk ansvarlig for betalingen af bøden.

Sagsøgernes argumenter til godtgørelse af, at WWTE optrådte selvstændigt på markedet i perioden for overtrædelsen

- 220 Sagsøgerne har hævdet, at de i præmis 75-79 ovenfor beskrevne omstændigheder godtgør, at WWTE i perioden for overtrædelsen »i vid udstrækning« optrådte selvstændigt i forhold til SCTC og havde »næsten fuldstændig« selvstændighed i forhold til SCC og TCLT.
- 221 Eftersom det er statueret, at TCLT ikke kan gøres ansvarlig for WWTE's ulovlige adfærd (jf. præmis 195-197, 218 og 219 ovenfor), er der ikke længere behov for at undersøge nærværende spørgsmål i relation til TCLT.
- 222 For det første må det fastslås, at den omstændighed, at et datterselskab har sin egen lokale ledelse og egne midler, ikke i sig selv beviser, at selskabet i forhold til sine moderselskaber selvstændigt fastlægger sin adfærd på markedet. Selv om WWTE således i det foreliggende tilfælde ganske vist befinder sig i en sådan situation, skulle det ikke desto mindre indhente SCTC's forudgående bemærkninger til eller godkendelse af en række spørgsmål og udgifter (jf. præmis 183-187 ovenfor), dets præsident kunne ikke påbegynde proceduren for indgåelse af kontrakter vedrørende køb af råtabak, førend SCTC havde godkendt det tilsvarende budget (jf. præmis 210 og 211 ovenfor), og SCC og STC spillede en aktiv rolle i strategien for køb af råtabak (jf. præmis 204-207 ovenfor).
- 223 Hvad for det andet angår erklæringen om, at købene af råtabak udelukkende var WWTE's ansvar, skal det bemærkes, således som sagsøgerne selv har medgivet, og som der allerede er redegjort for i præmis 210 og 211 ovenfor, at det tilkom SCTC at godkende budgettet til køb af råtabak forud for påbegyndelsen af proceduren for indgåelse af kontrakter. Det står derfor klart, at WWTE ikke handlede selvstændigt med

hensyn til køb af råtabak. Under alle omstændigheder kan datterselskabets selvstændighed ikke vurderes alene med hensyn til det produktmarked, hvor overtrædelsen er begået.

- 224 For det tredje kan sagsøgerne af samme grunde som dem, der er omtalt i præmis 222 og 223 ovenfor, ikke med rette gøre den omstændighed gældende, at Standard-koncernen har en decentraliseret struktur. Deres erklæring om, at WWTE's aktiviteter alene udgør en ubetydelig del af Standard-koncernens aktiviteter, beviser ikke i sig selv, at SCC og SCTC tillod WWTE selvstændigt at fastlægge sin adfærd på markedet.
- 225 Det følger af det ovenstående, at de af sagsøgerne fremførte omstændigheder ikke gør det muligt at fastslå, at WWTE optrådte selvstændigt på markedet i perioden for overtrædelsen.

Konklusion

- 226 Det følger af ovenstående betragtninger, at det er med rette, at Kommissionen har tilregnet SCC og SCTC ansvaret for den overtrædelse, WWTE har begået, og følgelig har gjort dem solidarisk ansvarlige for betalingen af bøden og ladet dem figurere blandt adressaterne for den anfægtede beslutning.
- 227 Til gengæld er Kommissionen ikke med rette nået frem til den samme konklusion for så vidt angår TCLT, og det gælder i forhold til hele overtrædelsesperioden.

- 228 Følgelig skal den anfægtede beslutning annulleres, for så vidt den angår TCLT.

- 229 Denne delvise annullation har ingen konsekvenser for bødens størrelse, for hvis betaling SCC og SCTC forbliver solidarisk ansvarlige. I særdeleshed har en sådan annullation — i modsætning til det af sagsøgerne anførte i replikken — ingen virkning på multiplikationsfaktoren på 1,5, som Kommissionen har anvendt på grundbeløbet for den bøde, der er fastsat for WWTE med henblik på at sikre bødens nødvendige afskrækkende virkning (betragtning 423 til den anfægtede beslutning), henset til, at denne faktor er fastsat under hensyntagen til den samlede omsætning i SCC, der står i spidsen for den økonomiske enhed, hvori WWTE indgår. Ligeledes i modsætning til det, sagsøgerne har gjort gældende i replikken, har den nævnte delvise annullation heller ingen virkning på den forhøjelse med 50 %, der på grundlag af overtrædelsens varighed er anvendt på grundbeløbet for den bøde, der er pålagt WWTE (betragtning 432 og 433 til den anfægtede beslutning). Den omstændighed, at TCLT ikke kan gøres ansvarlig for overtrædelsen, betyder intet for varigheden af denne.

Sagens omkostninger

- 230 Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge artikel 87, stk. 3, første afsnit, kan Retten fordele sagens omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter.
- 231 Da sagsøgerne har fået delvis medhold i nærværende sag, findes de efter sagens omstændigheder at burde bære to tredjedele af deres egne omkostninger og betale to tredjedele af de omkostninger, som er afholdt af Kommissionen, mens Kommissionen bør bære en tredjedel af sine egne omkostninger og betale en tredjedel af de omkostninger, som er afholdt af sagsøgerne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Afdeling):

- 1) **Kommissionens beslutning K(2004) 4030 endelig af 20. oktober 2004 om en procedure efter artikel 81, stk. 1 [EF] (sag COMP/C.38.238/B.2 — Råtobak — Spanien) annulleres, for så vidt den angår Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd.**

- 2) **I øvrigt frifindes Europa-Kommissionen.**

- 3) **Alliance One International, Inc., Standard Commercial Tobacco Co., Inc. og Trans-Continental Leaf Tobacco bærer to tredjedele af deres egne omkostninger og betaler to tredjedele af de omkostninger, der er afholdt af Kommissionen, mens sidstnævnte bærer en tredjedel af sine egne omkostninger og betaler en tredjedel af de omkostninger, der er afholdt af sagsøgerne.**

Czúcz

Labucka

O'Higgins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. oktober 2010.

Underskrifter

II - 5402

Indhold

Sagens baggrund	II - 5336
1. Sagsøgerne og den administrative procedure	II - 5336
2. Den anfægtede beslutning	II - 5339
3. Adressaterne for den anfægtede beslutning	II - 5342
Retsforhandlinger og parternes påstande	II - 5349
Retlige bemærkninger	II - 5351
1. Parternes argumenter	II - 5352
2. Rettens bemærkninger	II - 5369
Indledende bemærkninger om at tilregne moderselskabet et datterselskabs ulovlige adfærd	II - 5369
Kriterier, der er anvendt af Kommissionen i den anfægtede beslutning for at tilregne moderselskabet ansvaret for datterselskabets overtrædelse	II - 5373
Andet led af det første anbringende	II - 5377
Lovligheden af den af Kommissionen anvendte metode i den foreliggende sag og det andet anbringende	II - 5379
Spørgsmålet, om der foreligger en enkelt økonomisk enhed mellem sagsøgerne og WWTE	II - 5381
Perioden fra den 13. marts 1996 til den 5. maj 1998	II - 5382
— V's funktioner inden for Standard-koncernen	II - 5385
— Referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 25. og 26. marts 1996	II - 5387
	II - 5403

— Telefaxerne fra WWTE's præsident til V.	II - 5390
— Konklusion vedrørende perioden fra den 13. marts 1996 til den 5. maj 1998	II - 5391
Perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelsen af den anfægtede beslutning	II - 5393
— V's rolle i indgåelsen af dyrkningskontrakter	II - 5394
— WWTE's manual	II - 5396
— Referatet fra mødet i WWTE's bestyrelse den 20. januar 2000	II - 5397
— Konklusion vedrørende perioden fra den 5. maj 1998 til datoen for vedtagelse af den anfægtede beslutning.	II - 5398
Sagsøgernes argumenter til godtgørelse af, at WWTE optrådte selvstændigt på markedet i perioden for overtrædelsen.	II - 5399
Konklusion	II - 5400
Sagens omkostninger	II - 5401